



Långa resan 1967

MED BUSS GENOM 17 LÄNDER

Dagboksanteckningar

Bo Mårtensson

Sammanställda 2008-01-01

Långa resan 1967	3
Danmark och Västtyskland	5
Österrike	6
Ungern	8
Jugoslavien	9
Bulgarien	10
Turkiet	12
Libanon	21
Syrien	25
Jordanien	26
Irak	32
Iran	37
Södra Iran - utan Svea	42
Med Svea igen	52
Afghanistan	55
Pakistan	65
Indien	67
Pakistan igen	70
Afghanistan igen	71
Iran igen	75
Turkiet igen	78
Bulgarien, Jugoslavien, Italien, Schweiz, Västtyskland, Danmark, Sverige	82



Vår buss Svea vid turkiska sydkusten

Långa resan 1967

Vi var fyra killar som gjorde den här resan från den 17 januari t.o.m. den 25 juli 1967. Tre av oss läste arkitektur, den fjärde – Alarik – läste juridik. Resan var resultatet av lite frustration med arkitektutbildningen kombinerat med en stor dos äventyrslystnad. Chandigahr, nyanlagd provinshuvudstad i Indien, blev lite av en utlösande faktor. Chandigahr planerades av Le Corbusier och nämndes på någon föreläsning eller seminarium som en intressant stadsplane- och arkitekturskapelse. Vi var skeptiska, och bestämde oss för att köra dit och kolla.

1967 var det år då Sverige skulle gå över till högertrafik. Många gamla bussar som det inte var lönt att bygga om för högertrafik kunna köpas billigt. Körkortskraven på den tiden var enbart kopplade till ändamålet man hade för att köra. Den som ägde en privat buss, även om den var 10 meter lång, fick köra bussen med vanligt bilkörkort, så länge det inte var för att transportera passagerare eller gods i kommersiellt syfte.

1966 köpte Erland och Göran därför en gammal Scania Vabis-buss. De byggde om den till en husbil (-buss) för 4 personer. Bussen fick blågula färger och döptes till Svea.

Samtidigt började Erland och Göran leta efter medresenärer för en lång resa till Indien. Många av kamraterna bland arkitektstudenterna var intresserade, men när det kom till kritan var det bara jag – Bo – som nappade. Därför erbjöds kompisen Alarik att följa med, och det gjorde han gärna.

Avfärden skedde tisdagen den 17 januari. Måndagen den 16:e var första dagen som vi fick lyfta våra studiemedel. När det var gjort, körde vi direkt. Bussen återvände till Sverige den 25 juli. Då hade vi kört genom 15 länder.

Vi turades om att köra bussen, i tvåtimmarspass.

När resan startat började jag nästan genast skriva dagbok på en gammal reseskrivmaskin. I början skrev mest av bussloggboken, men snart blev det mer på riktigt. Här följer dagboken nästan ordagrant. Där jag gjort sammandrag eller tillägg, är stilen kursiverad.

De flesta fotona har jag tagit, oftast färgdia. Diabilderna har skannats in i december 2007.



Moské i Iran

Danmark och Västtyskland

17 jan

Citat ur bussloggboken:

727111 (*Bussens kilometermätare*). Kl 07.30. körde från Dalby efter en sista titt på den vibrerande framvagnen (nervösa besvär).

09.30. Anlande till Limhamns färjeläge Fick ej plats på den bokade färjan.

11.00 Avseglade från Limhamn. Provianterade i Dragör.

80 liter i Rödbyhavn. Avseglade 14.50.

17.00 Halvfyllde vattentankarna som visade sig läcka.

18.00 Anlande till Lübeck. Parkerade på en stor grusplan två min. från centrum.

Kört 236 km.

18 jan

Ägnade dagen åt inköp och pyssel med bussen. (vattentankarna). I dagsljuset visade det sig att 35 km återstod till Lübeck och att staden var Neustadt.

17.30. När vi skulle köra visade det sig att generatoren inte laddade. Beslöt vänta med avfärd till dagsljuset nästa dag för att spara på batteriet.

Bo ont i halsen, kvällstemp 37,9.

19 jan

10.10 Avfärd från Neustadt. Bos temp 38,2. Halvvägs till Lübeck började generatoren ladda.

14.30 Elinstallationerna (innerbelysning) i stort sett klara. Slog i 20 lit.

16.40 Proviantering i Hildesheim.

17.15 Lämnade vi Hildesheim.

Tankade 55 lit i Göttingen. Fyllde vattentankarna. Hittills har bränsleåtgången varit 1,8 lit/mil. Teade och avkörde 20.10.

Knüllgebirge (22.05 – 23.05)

24.00 Körningen fortsätter. Kört 463 km.

20 jan

02.15 Nattparkering strax förbi Frankfurt A.M.

10.45 Sömn, frukost, avgång.

Kylarvattnet på gränsen till kokning, dimma vid Steigervald (11.40)

11.55 Kylarvattnet 60 grader, satte på avskärmningen igen.

12.33 Rasthof Würzburg. Tankade 67 lit. Bränsleåtgången i alla backarna 2,1. Kollade eldsläckaren. Avfärd 14.05.

15.45. Bos temp 37,5.

16.00 Proviantering i Nürnbergs centrum.

Kämpigt att leta sig ur stan.

17.45 – 18.15. Halt vid restaurang Grünberg på vägen mot Regensburg.

20.00. Övernattade i närheten av Hemau.

Dagsetapp 285 km. Kaminen krånglade, smuts i tilloppsledningen. Åt wurst och sauerkraut på det lilla värdshuset där vi stannat.

Österrike

21 jan

Avfärd från Deuterling 9.10.

10.00 Alarik slår iskana på vägen mer än 4 m.

10.30 Proviantering i Straubing.

10.40- Backlutningsmätare installerad.

12.20 Inhandling i Passau

14.40 Gränsen vid Neuhaus-Schärding. Bussen för stor att genomsökas än.

15.15 Tankat 66 lit.

16.10 Avfärd efter kaffe med tankaren (första gästen i bussen under resan)

16.45 Två rådjur el.dyl. sprang över vägen

Linz 18.10

22 jan

9.35 +1. Avfärd.

11.07 Passerade Wiens stadsgräns

11.45 Parkerade på Kaiserallé! Kört 97 km.

På kvällen cyklade vi in till centrum och käkade en wienerschnitzel. Ball!

23 jan

10.30 Avfärd till verkstad 14 grader.

11.05 Anlänt till Scania Vabisverkstaden på Weinberggasse. Bussen bogserades ut och in på verkstadsområdet för nattsömn.

24 jan

14.00 Generatorm lagad: ankare reparerat, kol nya. Nya fläktremmar. Räkning 400 Schilling.

Tankade 51 lit. Fyllde vattentankarna.

15.50 Alarik tog tåget till Budapest.

Bussen uppställd vid Donaukanal.

25 jan

Köpte backspegel. Var på Electrolux för att köpa kylskåp, besked om rabatt den 26 kl 15. Fick guidning genom Wien av en tidningsförsäljare i en Chevrolet till das Haneelkino, Die Blaue Max. Övernattade på Kaiserallé.



Jag har ont i halsen

26 jan

Åkte till doktorn med Bos och Görans halsar. Inget fel på Görans, men Bo fick sulfa. 11.00
Lunchade på Höhenstrasse, halvt solsken. 12.05
Övernattade på Maria Hilferstrasse.

27 jan +6C

Åkte till Elektrolux 08.15
Kylskåp insatt 10.30
Körde från Postsparkasse i Wien mot Budapest 12.40
Araltankning i Nickelsdorf. 29 lit 14.00 – 14.08
Matpaus med gränsbommarna i sikte. 14.10
Passerade Österrikiska tullen 15.50
Passerade Ungerska tullen Allt gick bra 16.15
Pannan slocknade i stormen.
Tappade vi en vindrutetorkare. Erland hade satt dit den. Återfunnen. 16.25
Paus 17.55
Jodlampa installerad 20.00
Avfärd 20.30
Anlänt till Komaron, paus för natten. 21.15

Ungefär här började jag skriva dagbok lite mer på riktigt

Ungern

25-27 jan

Rätt mycket rundkörning i Wien. Doktorsbesök resulterade i sulfa för halsen. Kylskåp inhandlade för 400Skr av Elektrolux.

På fredagen började vi rulla mot Budapest. Gränsen till Ungern gick på en knapp timme. Tullarna greps av vanmakt inför all härligheten. Vid fyratiden var vi över gränsen. Snart blev det mörkt och då var det inget vidare att köra på de Ungerska landsvägarna som drällde av svarta fotgängare och cyklister.

28 jan

Tre pojkar i 10-årsåldern hälsade på i bussen innan vi körde vidare. I Budapest hittade vi snart Alarik. (*Han tog tåget i förväg från Wien*) Dag och kväll gick åt till titt på stan, hemmaätning av mat tillagad av Alas kompis, samt restaurantbesök med zigenarmusik.

Sällsamt var det att gå i gamla Buda med vackra 1700- och 1800-talshus och höra Beatles Yellow Submarin strömma ut från en mängd av fönstren.

29 jan -2 C

Vi kör runt i Budapest. 8.30

Med en bit på resan åker Schmidt Denes, Fogarassy Pal.

Halt utanför Budapest. Våra gäster stiger av: 9.30 – 9.35

Fotografering av ett grönt, två röda och ett blått hus. Rikt dekorerade på gavlarna. 10.05

Fin väg.

Behovspaus 11.20-11.45

Matlagning i Kistelek 12.35-14.10

Vid Ungersk-Jugoslaviska gränsen 15.10

Passerat Ungerska tullen. 15.40

Passerat jugoslaviska tullen. 16.05. Betalat vägskatt.

Tankat 63,3 lit. 729116 16.30

Fyllt på 5 lit glykol. Olja HD 30 i insprutningspumpen (köpt 3 lit.). Två bergborrsmaskinförsäljare, svenska, bjöds på kaffe i bussen. Öppnat och stängt avtappningskranen på insprutningspumpen. Spänt fläktremmarna. Avgång. 19.30

Paus efter Backa Topola 21.00

Nattpaus på nästan obefintlig biväg i Petro Varadin (utkanten av Novi Zad) 22.25

Jugoslavien

30 jan

Avfärd 9.50

Beograd 11.15

Felparkering. Paus.

Avfärd mot Sofia 16.10

Paus 18.20-18.50

Tankning utanför Nis'. 70+11 lit.

Bensinförbrukningen sedan sista tankningen endast 1,7 lit/mil. Erland sålde sin rakapparat för 4000 dinarer. Avfärd 21.20

Övernattning i en ravin 22.50

31 jan

Hade övernattat vid ett vadställe. Fick se en oxdriven kärva ta sig över. Avgång 9.35

Flera vägtunnlar, ravinen smalnar till. Skönhetspaus 9.47-10.00

Paus. Vacuumregulatorn krånglar. Motorn går ej ner i varv. 10.30

Klart, rätt besvärligt. 11.00

Vägen blir sämre och vackrare.

Har just passerat vårt första pass Venas 1099 m. 11.25

Paus i Piroto 11.40

Regulatorn krånglar igen. Köpte 96%-ig på apoteket för tändning av fotogenköket, och det blev mat. Iväg igen 14.20

Passerat Jugoslaviska tullen 14.55

Ny tid EET

Passerat Bulgariska tullen. Trevliga tullare. 16.40

Paus vid vattenkälla som sprang fram ur berget. Fyllt vattentankarna. 16.45

Åter smort vacuumregulatormembranet. Avfärd under pågående vattenkokning. 17.50

Kaffepaus. Poliser, vänliga bulgariska sådana och frågar om Auto kaputt?

Framåt igen. 18.25

Parkerade i Sofia (Giovanni Gorini) 19.55

Var på fest hos Atanassov. Mycket sprit. Speciell upplevelse var surkålssaften. Nasko var radiooperatör och hade namnsdag.

Kört hittills 256,2 mil

Bulgarien

1 februari

Frukost hos Atanassov (Te, varm mjölk, bröd med ost rostat i ugn, nyponmarmelad) Letade efter arkitekt Bossevas´ adress och telefon på förmiddagen. Det visade sig mycket svårt. *Bulgariska* Televerket klarade det inte, men svenska ambassaden gav besked omedelbart.

Lunch hos Atanassov. Soppa, champinjoner, ris, inlagd röd paprika, bannitsa.

Bo, Erland Göran (=BEG) gick hem till Bossev, där det bjöds på vodka, part och programplanering för resten av tiden i Sofia.

Alariks cykel stulen på kvällen och återfunnen under mystiska omständigheter. Lät polisen göra det för att få veta vad vi var för några?

2 feb

Frukost hos Atanassov. Promenad till Alexander Nevski för att se på en massa ikoner i kryptan.

Braklunch hos Atanassov. Soppa, fisk, kött (som vi haft med oss från Beograd) med kus-kus och potatismos, någon turkisk dessert, söt till tusen.

BEG på Bossevs kontor. Husbyggare. Han visade oss sedan kontoret för planeringen av Sofias centrum. Skum centrumplan. Den gode Bossev skulle visa oss Sofia från toppen av ett hotell, men si det bedrog sig. För det första var det dimma, för det andra var dörren till terrassen löst.

Familjen Atanassov (utom gamla farmor) äter kvällsvard i bussen. Sill, potatis, bönon mm. ABE krogbesök på hotell Balkan.

3 feb.

Frukost hos Atanassov. BEG besök hos prof. Damianov på tekniska högskolan. Han berättade om undervisningen. Några av hans elever, speciellt Olga och Zdravko åkte med i bussen lite. Speciellt tittade vi på ett nytt bostadsområde, Hippodrom.

Alarik var med Nasko och åkte skidor i Vitosha.

På kvällen något av en avskedsmåltid hos Atanassov.

4 feb

Avfärd från Sofia 8.50 med mor Atanassova och son Nasko som passagerare till Plovdiv. Vi fick med oss surkål också. Vacuumregulatorn krånglar fortfarande. Vattnet i kylaren kokar vad passpassage (9.40) Åker igen 9.55.

Paus för kaffe och sånt vid floden Maritsa strax efter Gara Kostinets 729768 11.05 – 12.00 Plovdiv ankomst. 729838 13.45. Proviantering och avlämnande av Atanassovs.



*Fru Atanassova som vi åt hos flera gånger.
Hon och sonen Nasko åkte med i bussen
från Sofia till Plovdiv*

(Enligt Göran:) Nästan slavarbete på gatan, sju kvinnor går och hackar is i rännstenen och slänger ut den på gatan. Alla är blåklädda. Det går en uppklädd man i basker och portfölj och driver på dem.

Avfärd 14.45. Matpaus 15.00. Luftfiltret till vacuumregulatorn rengjort och lagat. Regulatorn omsmord igen. Nu fungerar den OK.

Stopp för att konstatera att den lastbild som nyss körde på oss när den körde om, klämt vår ena backspegel, ena blinkerglasat samt gjort en rejäl repa i plåten. (18.10)

Tankat 80 lit (18.10) Stopp igen för att försöka få bättre fart på lyset. Igång igen (19.15). Dimma. Nattparkering. Blinkerna inkopplade som positionsljus. (19.30)

Turkiet

5 feb

Avfärd 8.20 Dimma

Framme vid bulgariska tullen där vi också tankade 18 lit. Vid växling från bulgarisk till utskisk valuta gjorde vi en vinst på ung 10 kr. Turkiska tullen klar 10.30.

Matpaus, underbart väder. +8 11.14

Stopp igen för fastmontering av återstående backspeglar. Avfärd 13.05.

Stort jippo på vägen. En omkörande lastbil lägger sig jämsides. Göran öppnar dörren och tar emot dom apelsiner som sträcks emot oss genom fönstret. Så får vi möte innan våra gengåvor hunnit fram. Lastbilen låter sig emellertid omköras och när han sedan kommer igen står Göran i dörren med en snabbt framplockad tändsticksask av svensk härstamning, med en svensk pappflagga bifogad.

Aftonhalt gör vi vid en källa med en vidunderlig utsikt över Marmarasjön. Vi var nere och kände på vattnet, som befanns vara kallt.

Kvällspannkakor lagade Erland.

6 feb.

9.35 stod vi framför Istanbuls stadsmur och putsade fönstren för att klara av den väntade trafiken, och trafik blev det. Eftersom djungelns lag tycktes gälla, klarade vi oss ganska bra med en starkes rätt. Kärvt fick jag det vid ratten när vi skulle upp för branta, smala, regnhala stensatta gränder till den stadsdel där svenska generalkonsulatet ligger. Lyckligtvis är en centimeter större än man tror. Vår väg kantades av husväggstryckande turkar.

Parkering skedde på en trottoar med styrbordssidan inpå en duktig brant. Dagens utsikt bestod av halva Istanbul med Gyllene Hornet i mitten. På generalkonsulatet tog vicekonsul Torsten Weman emot oss på bästa sätt, bl.a. fem brev till mej.

Nu började min hals bråka igen så smått, och efter viss inombusshållning lade jag på kvällen den ...

8 feb

.... in mig på tyska sjukhuset. Herr professor konstaterade angina och höll mig för en lämplig sjukhuspatient. Hade mitt inträde på salen skett lite senare hade det blivit för knäfallande medpatienter. Bönaktiviteten visade sig sedan vara dålig. De två som låg på varsin filt på golvet i riktning mot varsin sängstolpe (=Mecka) skulle opereras dagen därpå.

Min medicinering bestod av en relativt svag penicillinkur, både bakifrån och framifrån, en stor spruta om dagen med c-vitamin och kalk, halstabletter några dagar, en massa mat och sängläge.



Istanbul. Foto Göran?

Ompysslingen sköttes av avdelningens tre sjuksköterskor. Bäst kontakt fick jag med den tredjedel som var från trakten. Hon var spexig. Inget ont finns att säga om de två Germaniens döttrar. All personal under sköterskorna var mustaschprydda män från orten. Dom allra flesta patienterna var turkar.

Besökstiderna var livliga. Ofta satt tio stycken besökare runt varje säng och pratade med varandra. Problematiskt hade systrarna det att bli av med alla när klockan var fyra. Dom två nyopererades fruar var med hela dagarna och pysslade. Tvätt av smågrejor sköttes om i salens enda handfat.

På salen fanns åtta bäddar, varav alltid minst två stod tomma. Min mesta tid gick åt till bokläsning och brevskrivning. Myrdal spred en aning domedagsstämning i sinnet, och eftersom halsen tog tid på sig kunde det vara lite depp ibland, men i det stora hela trivdes jag bra. Det var utan starkare känslor jag lämnade sjukhuset och Istanbul den

14 feb

När vi kört av färjan i Asien uppstod en vild diskussion med diverse personal om vi skulle betala som buss eller lastbil (mycket dyrare). Inför utsikten att vi skulle tillkalla polis blev färjekapten ilsk, men resultatet blev att vi kom iväg utan att ha betalt någonting.

Efter någon timme i Asien på vägen till Izmit blev vi fast i en snöstorm. Det kom inga mängder snö, men vägen blev så hal att rätt som vi stod stilla, började vi kasa. Kilometerköer av mest lastbilar och bussar uppstod åt bägge hållen. Det redde upp sig och vi slapp sova på vägen.

15 feb

Trots europavägsnumrering blev vägen snart som en skogsväg i Göinge, bara krokigare, backigare och gropigare. Lyckligtvis också något bredare, så att man kunde mötas här och där. Efter proviantering i Yalova gav vi oss upp i förvånansvärt fjälliga berg mot Bursa. Snön och halkan tilltog. Plötsligt var vi där uppförbacken blev nerfördito. Det vågade vi inte. Erland

skulle stanna. Hastigheten 5 km/tim visade sig hög. Vi började halka, framåt och utåt vänster. Ala och Göran hoppade av och försökte patetiskt stopp bussen med handkraft. Erland lyckades komma ut i högra snösträngen och där var friktionen tillräcklig för att stanna. Efteråt var vi alla lite stressade. Inga stup var visserligen i närheten, men vi hade ingen lust att kasa av vägen.

På väg upp och nerför backen stod många bilar som inte vågade språnget. Vi försökte lägga på snökedjor, men dom visade sig vara för korta. Grusbilen kom och nerfärden kunde börja. Vägen smalnade och möten blev svårare och svårare. En lastbilschaufför tyckte att vi tog för lång tid på oss vid ett möte och saftade om. Följden blev att han fastnade i det dike som vi därmed slapp.

Nattstannade gjorde vi i Bursa. I en brant backe för säkerhets skull (*om startbatteriet skulle visa sig vara slut*)



Vinterförhållanden i Turkiet.

16 feb

Kvällens sista mil ned mot Medelhavet var fantastiska. Vägen gick brant nerför i tvära serpentincurvor. Gruset på vägen var rödgulbrunt, alla obevuxen terräng hade samma färg. Solen som gick ner framför oss, spädde på med rödhet. Tallarna mörkgröna och det svaga snödiset gav den ro som föraren behövde för att ratta så att inget gick åt pipan.

Nattade gjorde vi på en grusplan i utkanten av Burhanyie på Egeiska havets kust.

17 feb

Vid tiotiden gjorde vi vår infärd i Bergama (Pergamon). Efter ett första besök hos en avgiftsupptagare vid något gammalt grekiskt, kom vi in i själva staden. En vägvisare mot Akropolisklippan måste ha varit felviden, för plötsligt satt vi fast inne bland gränderna. Efter ett duktigt rattande av Göran kom vi ut på torget och kunde hitta rätt väg till Akropolis. Även om vi där såg på en fin teater (bl.a.) var det mest imponerande utsikten över omgivningarna. Ännu bättre var den apelsinmarmelad som Erland kokade medan vi stod parkerade högt över neyden. På mycket fina vägar bar det sedan av mot Izmir. En fin nattplats hittade vi på den fashionabla strandpromenaden.

18 feb

När vi fotledes på morgonkulan gav oss ut på jakt efter det svenska konsulatet, blev vi ”antastade” av en tiggarflicka i åttaårsåldern. Ala gav henne en slant, och det tyckte vi kunde räcka, men det tyckte inte hon. Hon sprang efter oss, och det kändes som att ha en hund i bakhasorna. Den enda känsla jag kunde uppbringa var irritation. Inte förrän efteråt, när man satt och tänkte på saken, gick det att tycka synd om henne. Det var lättare att agera på ett acceptabelt sätt inför dom äldre tiggare som satt här och där längs husväggarna.

När vi fick tag på svenska konsulatet telefonledes, sa dom att vi inte hade någon post att hämta där. Eftersom vi inte tyckte vi hade något speciellt att göra i Izmir, beslöt vi köra vidare söderut. Först gjorde dock Erland och jag en runda i basarerna (tror jag man kan kalla det). Det var en miljö som det måste vara varje arkitekts dröm att få skapa: Livlig, mycket folk, mycket att titta på, småbutiker och hantverkare vars mesta aktivitet kan iakttagas från gatan (varje funktion ger sitt direkta uttryck i gatans utformning), rumsligt är miljön intressant, den har variation av slutenhet (smala gränder) och öppenhet (mindre torg med moské) som det enligt Cullen's ”Townscape” ska till för att en stad inte ska bli tråkig. Vi måste ha fler fattiga i Sverige så att vi kan för det så trevligt som man har det i Istanbul och Izmir (*OBS. Detta var (själv)ironi, bäst att påpeka det.*)

Medan jag och Erland var inne på posten, stod Ala i en fil utanför raden av parkerade bilar. Det betydde att den stod under trådbussens trådar. En trådbuss som körde om oss sträckte sin tentakel över vår buss och vips, flög skorstenen av och i gatan. Trådbussen blev försatt ur stridbart skick.

När vi kom ut på turkiska vischan, ägnade vi 1 ½ timmes paus åt att äta soppa, montera en ny skorsten (något mindre, men den har visat sig fungera väl så bra) samt att klippa mig (ute på en turkisk vägren, i Alas stol, insvept i en blåochgul flaggduk med Erland vid saxen.



Efesos betittades och befanns. - I staden Söke natthärbärgerade vi. – Kört totalt 4004 km.

19 feb

Vid sjön Bafa gjorde vi en underbar vattenpåfyllnings- och hårklipparpaus. Vädret börjar skina och värma till sig på bästa sätt.

På dom sista milen från Mugla till Marmaris hade vi en hisnande serpentinväg nerför. Lyckligtvis var det mörkt, så föraren slapp se dom 500 m det stupade.

Nattparkerade gjorde vi i regn på Marmaris strandpromenad efter att ha kört 20 mil med en medelhastighet av 25 km/tim. (*Långa pauser borträknade. Vägarna var bitvis inget vidare*)

20 feb

Efter diverse inköp - där en engelsktalande kille som vi fått kontakt med genom ett rekommendationsbrev från vicekonsul Veman var till stor hjälp – gjorde vi paus för resten av dagen vid en fin strand några km utanför Marmaris. Erland, Ala och jag badade i det 15,5-gradiga vattnet. Någon timme ägnade jag mig åt klättring i bergen.

21 feb

En underbar rundsmörjningspaus gjorde vi på floden Dalamans bädd. Det gick bra att köra på småstenarna. Barrskogen runt om var underbar att vandra i.

När vi t.ex. stannar i ett samhälle för att köpa bröd, blir det en stor folksamling kring bussen. Stämningen verkar vara ytterst vänlig (och nyfiken. Vid varje bussfönster står tre karlar. Efterhand som en sett färdigt, fylls det på med en ny).



Turkiska skolbarn

Skolorna kan man inte undgå att lägga märke till. Alltid nya hus. På gårdarna ett myller av ungar klädda i någon sorts svarta utanpåskjortor med vita kragar, mycket sött. Man blir förvånad över hur väldigt många barn här finns. Men det är väl ett tecken på överbefolkningen.

Nattpaus några mil före Fetye.

22 feb

Vid Kemar några mil efter Fetye, gällde det om vi skulle ta närmsta vägen mot Antalya, eller ta den längre, sannolikt sämre och därmed mer spännande vägen runt udden längs kusten.

Rösterna föll två-två, men Ala och Göran hade tur vid slantsinglingen, och det blev den tio mil längre vägen.

Efter någon mil till, dök det upp ett litet sågverk vid vägakanten. Där stannade vi och köpte för eventuell framtida bärgning två fordonsplankor för det mycket billiga priset 10 Lira.

Just nu är det +16 ute i skuggan. Halvmulet.

Vi söker oss ner mot havet på en halvbra, ganska smal väg. Vägen går nere i en några km bred floddal. Snett bakom oss till vänster har vi ett bergmassiv med toppar på över tretusen meter. Bergen till höger är lägre, men har ändå snö på topparna. I den sankt dyn närmst floden tycks man odla bomull. Lite längre upp mot sluttningar är marken stenigare än jag någonsin sett. Stenar, i medeltal halvdecimeterstora täcker halva markytan. Sådan jord måste vara mycket svårbrukad. Kanske stenarna har det goda med sig att dom binder fukten.

Klockan är nu 13.35. Vi har gjort halt. Jag sitter på busstaket och knattrar. Bar överkropp. Vi står på en femtio meter hög kulle eller berg med floden strax under oss och dalen utbredd runtom med havet i fonden. Som en närkuliss hundra meter bortligger en antik teater med sexton sittrader. (*Xantos*) Just nedanför oss håller man på att bygga en ny bro över floden, istället för den gamla vi just kört över. Den höll för våra drygt åtta ton, fastän vägmärket bara utlovade sju.

Ala lagar mat, medan övriga besättningen solar på taket.



Paus på busstaket vid Xantos

Fornminnesvakten, sextio års man med pistol och hosta (han fick tabletter av oss) liftade med ner i samhället och hjälpte oss där att köpa en stor höna för tolv lira. I samma samhälle tankade vi och plockade upp en liftare som vi fattade skulle till Kalkan (3 mil)

Kalkan såg intressant ut där det låg på sluttningen ner mot en havsvik. Här bestämde vi oss att stanna för natten. Liftaren som nu visade sig skulle till Antalya (25 mil) släppte vi av. Göran och Ala letade i sällskap med Kalkans ende engelsktalande invånare, en köpman på 25 år, ett lämpligt ställe att stå på. En smal gränd ner mot havet. Brant. Smalt. Bromsa, bromsa. Akta balkongerna. Skorstenen. Tur att den är lägre nu. Hur mycket är det på din sida? 5 cm. Fint, då klarar vi det... Brak, skull, hopp, stopp. Vänster framhjul hade knäckt ruttna brädor över

en avloppsledning. Farten hade lyckligtvis räckt för att vi skulle komma upp igen. Eftersom vi har två däck i bredd på bakhjulen, kom vi förbi med bussrumpan.

Där stod vi nu på ett litet, litet torg med Kemal Atatürk-byst, omsvärmade av folk (vad kan man leva på i den här hålan? Inte en tillstymmelse till hamn, inga båtar. Jordmånen på bergsslutningarna verkade föga ägnad åt att föda dom minst tusen människor här bor. I utkanten såg vi visserligen ett litet sågverk, men där arbetade högst tio personer – varför sågverk här, inte ett träd på långa håll.) Stackars Ala och Göran diskuterade med upprörd fastighetsägare. Fram med fordonsplankoran, såga av dem lite, passa in dem och vips var hålet lagat, fastighetsägaren lycklig (fina brädor istället för gamla ruttna och vi utan fordonsplankor igen (köpta för 6 timmar sedan. Allahs finger med i spelet?)

Vår liftare dök upp igen. Han gjorde klart att han inte hade några pengar, och tydligen inte hade ätet på ett tag. Mat fick han, och sova i bussen under natten. Nästa morgon placerade vi honom i vägakanten med 15 lira och en brödkaka. Någon timme senare susade han om oss, glatt viftande i en paketbil. När man väl släppt en människa inpå livet blir det verkligen svårt att ”stöta bort” honom igen.

23 feb

Det blev en dryg och vacker dagsetapp fram till Finike. Vägen var till stor del insprängd i berget och löpte tio meter ovanför vattenbrynet. Smalt var det. Vid ett möte strök den 5-cm-utstickande termometern utanför vardagsrummet med.

Vi körde 99 km med en medelhastighet av 16 km/tim.

Vårt bröd var slut, och bagarens i Finike likaså. En snäll specerihandlare ordnade en mindre insamling, och vi slapp svälta.

24 feb

Bussen tvättad. Efter serpentiner uppe på en högslätt drygt tusen meter ö. h. Rätt mycket snö, men vägen är ren. I skymningen körde vi genom Elmalis utkanter. Spökstämning. Alla hus stod tomma. Vi såg tre människor. Varför hade alla flyttat? Det kan ha varit högst något år sedan.

Under dagen praktiserade vi för första gången förarbyte under gång. Man vrider upp handgasen, väntar på en sträcka med fri sikt, låter andreföraren hålla ratten, och sedan snabbt ur stolen som genast besätts av nästa man. Under tre sekunder är det ingen som kan bromsa bussen. Vi upplever det som riskfritt, bara man inte ger sig på att byta just när en färhjord håller på att korsa vägen.

Natt i Korkutelli.

25 feb

Dom sista milen in till Antalya var underbara. Asfalt. Bussen flyter fram. Böckerna står kvar i bokhyllan. Kaminen knirker inte. Eldsläckaren slamrar inte i sitt fäste.

Halv elva gör vi halt i Antalya med den enligt Erland vackraste utsikten hittills (ner över hamnen).

Post. Jättefint.

26 feb

Kl 15.10 gör vi halt vid en skön Medelhavsvik. Både sandstrand och klippor. Ingen kan motstå sol och hav och vi stannar nästa dag också.

Fram på kvällen den

28 februari

kommer vi till Mersin, viktig hamnstad. Mera post, eftersänd från Izmir.

1 mars

Vi hade en fin parkeringsplats i stadens finare kvarter. Människor strömmade ständigt förbi. Skolbarn, vackra flickor (många!), gatsopare, mer eller mindre runda husmödrar, ynglingar runt dom tjugo med en fotboll under armen. Tillsammans med ett gäng av sistnämnda spelade vi en fotbollsmatch.

Vi satte fart på kylskåpet. Inte förrän det brunnit i ungefär 15 timmar, gav det någon kyla.

2 mars

Efter besök på svenska och libanesiska konsulaten stack vi. Nattpausade två mil före Antakya och då hade vi kört 5397 km från Dalby.

Under dagen fyllde vi vattentankarna. Det gör vi ca en gång i veckan. I Turkiet finns det gott om vattenkällor längs vägarna. Ur en liten uppmurad stengrunka sprutar det ständigt vatten (Det känns enerverande att man inte kan stänga av kranen). Det har med tiden blivit mitt jobb att fylla sexliters plastflaskor vid källan och bära fram dem till bussen. Där står Erland och håller det i en trattförsedd gummislang i höjd med taket. Göran håller sig inne i bussen och kollar att hävert och pump fungerar och ser till att det inte rinner över. Drygt tjugo minuter brukar det ta.

En drink på kvällen med is från kylskåpet.

Månadsskiftesuträckningen av utgifter (jag är bokförare) visar att vi ska klara av resan om inget oförutsett inträffar. Milpris hittills ca 1,25 kr. Sista månaden har kostat lite över två kronor per man och dag vad gäller mat och dryck. Trots brist på kött och fisk (en höna i veckan) får vi enligt tillgängliga tabeller i oss dom ämnen vi behöver. Men en fastlagsbulle med varm mjölk och socker hade varit gott.

3 mars

I skrivande stund sitter jag i förarhytten på en gata i Antakya. Ibland stannar en yngre turk, knackar på rutan och vill prata lite.



Gatubild från någon stad på Anatoliens sydkust

Man blir förbluffad över hur färggrant klädda kvinnorna är (konfektionssytt).

Vi längtade efter en stilla stund, kanske upp mot en vecka, vid en stilla vik av Medelhavet. Från Antakya västerut mot havet körde vi. Ett betagande landskap var det. Enligt resehandboken Turkiets vackraste. En nästan milslång plage. Ett ödsligt turisthotell. Det blåste friskt. Vi körde på friskt, och snart hade bussen grävt ner sig i sanden. Folk samlades, mycket folk. Det samlas alltid mycket folk i Turkiet. Efter en timme var vi på fast mark igen.

Bärgningströtta åt vi kväll på en folktom turistrestaurant, som hade stora likheter med en svensk landsbygdsfolkpark. Men himla gott var det. Utan magmen åt vi t.o.m. deras sallad.

4 mars

Full storm. Regn. Bort härifrån! Söderut! Genom Antakya igen. Upp i bergen. Dryga tusen m. ö.h. Här stannar vi. Nästan ödsligt som i fjällen. Här skrev vi sexton brev till morgonen den

6 mars

Det har snöat under natten och allt var vitt utom luften som var grå av dimma (=moln). Tö, alltså ingen halka.

Efter två tullar och körning till klockan 23 var vi i Beirut.

Libanon

7 mars

Ambassadbesök. Kontakt med Trelleborgsrepresentanten. En liten firma. En liten man. En mycket trevlig man fast med tandvärk.

8 mars

Mr Zaka (Trelleborgsmannen nu med mindre tandvärk) bjuder på fin middag på restaurant. Bara tak, inga väggar. Går bra i detta svenska högsommarväder. Bordet dukades fullt av småskålar med olika grejor. Samma mentalitet som hos smörgåsbordshopsättarna. Många rätter så kan smyga in lite dåligt bland allt det goda. Två sorters bönor, ärtskidor, två sorters potatis, inlagd paprika, grönsallad, issallad, äggfrukt, rädisor, rödbetor, nötter, tre sorters inälvor, kru- stad, sallad med kött, yoghurt, paj, jordnötssmör, gurka, tomat, nån sort majonnäs, bröd därtill (mjuka tunnbröd). Sedan stor tallrik med jordnötssmör, grönsallad, grillat kött serverat i bröd (oerhört gott) nån form av korv, också i bröd. Huvudrätten friterad fisk och bröd med citron. Apelsiner och äpple. Turksikt kaffe. Drycker: Öl, vin, arrak (som inte alls är arrak utan som ett raki)

Sean fotografering av buss och oss i Beirutmiljö för hemsändning till Trelleborg.



Nysnaggad Alarik i Beirut. Foto Göran.

9 mars

Sammanträffande (ordnat av svenska ambassaden) med professor Ragett vid arkitekturavdelningen vid tre American University of Beirut. Nice chap.

Sammanträffande (ordnat av svenska ambassaden) med stadens rotarypresident. Stackars man. Hans motion bestod i att ta sig mellan sittgruppen och skrivbordet i hans jättelika, faktiskt ganska smakfullt inredda arbetsrum. Han höll hov för oss i åtta minuter.

Visa ordnande till Jordanien och Irak.

På aftonen var vi hembjudna hos en Ala-judokompis. Rik familj. Sonen var parfymförsäljare (något av grossist). Den dotter (ung 27) vi träffade gjorde bestämt ingenting. Hon har läst och rest en del, men dom sista åren sa hon sig ha badat. Moderns styrde hem och tjänstefolk med säker hand. Två lägenheter. Barnen hade debn övre. Äkta mattor ti två lager på golvet. Flygel och piano. Servitrispersonalen tillkallades med silverklocka. Mat i samma still som på restaurangen (arabisk mat), höna, arrak, vin, kaffe. Prat till 23.

10 mars

Möte med Ragett igen. Vi hann bli väl insatta i studieplaner och sånt. På kvällen åt vi soppa med smörgås (Familjen Österrisk. Han professor på skolan sen åtta år) samt duschade i Ragetts fyrarummare, i ett åttavåningshus inom universitetets område. Lycklig var jag när jag ensam strosade omkring på strandpromenaden efter renande dusch i givande prat i hemmiljö. Vilken luft klockan tolv på natten i mars i Beirut. Men en sån stad.

Efter att har arbetat sig längre öster- och söderut i orienten, hamnar man i denna Europeisk-amerikanska stad. Libanon är det enda av arabländerna med liberal ekonomi. Följden blir att många rika araber som inte kan finna sig tillrätta i Europa, investerar en del av sin förmögenhet, ofta i fastigheter, i Libanon som anses säkert mot sociala revolutioner. Tomtpriserna skjuter i höjden, husen blir allt lyxigare, hyrorna höjs. Nya köpstarka flyttar in. Butiksbeståndet förlyxas och orienteras västerut.

Beirut har blivit en väststad. Lyxhus, lyxhotell, flotta bilar (underligt nog är Volvo Amazon vanlig här), mycket välklädda unga damer, Pierre Cardinbutiker. Även bank-, handels- och diplomatmässigt har Beirut kommit att bli centrum för stor del av arabvärlden. Här finns över 100 banker. Här finns över ett hundra nattklubbar.

Utvecklingen sköt fart för tjugo år sedan. Den har gått så fort att någon stadsplanering har man inte hunnit med. Det är nätt och jämt man klarar av det löpande. Den stadsplan som finns (upprättad i början av 50-talet) anger bara vägarnas sträckning, minsta tomtstorlek, hushöjd och avstånd mellan hus. Men inte ens denna enkla plan har man lyckats rätta sig efter. Med pengar kan man få bygga sitt hotell längre ut på gatan. Svåra trafikproblem har uppstått. (Det är ett äventyr att åka omkring i en pekfingerrattar bred Ford Impala – med Alas kompis – på Beirut's överlivliga gator.

Regeringen har inte lagstiftat för att hålla tomtpriserna nere. Man anser sig förlora för mycket kapital som därigenom inte kommer in i landet. Resultatet blir att man inte har råd att genomföra något bostadspolitiskt program. Bostadsbristen bland dom mindre besuttna tilltar. I södra Beirut har vi sett några stora kvarter av sockerlådeslum omgivna av tioåningars arkitektur i glas och betong. När folk som bor i kåkarna flyttar därifrån kommer det inte att bero på att dom har fått någon annan stans att bo, utan på att marken "behövs" för att fylla behovet av luxurious furnished apartments.

Landet har liberal ekonomisk politik. Högsta beskattningen ungefär 12%. Frihet att svälta. Ingen egentlig skolplikt. Och likväl. Någon politisk omstörtning är det ingen osm väntar. I Syrien däremot r man förvånad om man vaknar upp till samma regering som när man somnade.

Libanon känner ingen egentlig samhörighet med övriga arabstater. Ett viktigt skäl är att hälften av landets invånare här är kristna (endast här hittar man kristna araber i någon nämnvärd

mängd). Någon motsättning mellan de två befolkningsgrupperna lär inte förekomma. I förvaltningen har en uppdelning skett på dom olika posterna mellan kristna och mohammedaner.

Inställningen till Israel är relativt mjuk, kanske beroende på att här finns en koloni av judar, en judisk skola och en synagoga. (Vid syriska gränsen däremot kan man råka mycket illa ut om man inte har strukit över namnet Israel på alla sina kartor.).

Libanon är idealiskt som turistland. Klimat, Medelhav, höga berg med ypperliga skidmöjligheter, fina fiskevatten, späckat med kulturminnesmärken. Men kanske det allra viktigaste: Man kan prata med gemene man. Praktiskt taget alla här är tvåspråkiga (arabiska franska), många kan dessutom engelska. Det känns skönt att kunna prata med alla. Månader av total språkisolering väntar oss.

11 mars

Sammanträffande med arkitekt Sadek Tabbara på svenska ambassaden. Playboyarkitekt? Idealist? I två år har han för egna pengar arbetat med några planer som han hoppas ska bli mönster för framtida planering i Libanon. Han samarbetar bl.a. med en svensk stadsplanerare.

På kvällen var med Philip först på en liten restaurant, sedan på bio.

12 mars

Philip körde oss runt i Libanon. Trots att man börjar bli lite blasé på pampiga landskap, kunde jag inte låta bli att bli imponerad. En timme spenderade vi på arabborgen Beit-e-Din. Fina dörrar.

Från Balkan och hit bara landskapsruiner. Romarriket tömdes på sina resurser och gick under. Klarar vi oss?

Ragett dags igen. Han visade bilder på vad han tyckte vi borde se längs vägen.

13 mars måndag

Fru Ragett har erbjudit sig att tvätta åt oss. Vi lämnade upp en del, men hade inte mage att tömma hela smutstvättsskåpet.

20.00. Rotarymiddag på hotell St George. En tredjedel av ätarna var folk utifrån. Hoppas att dom i motsats till oss fick betala för sig (I Beirut finns en engelsk- och en fransktalande societet.) Språket var franska och av middagstalet förstod jag inte ett ord.

Med hem till bussen följde en japan som studerade arabiska vid amerikanska universitetet i Beirut. Efter en halv natt, visste vi lite mer om Japan än tidigare.

14 mars

Åkte med Ragett till det kontor där han arbetar ibland. Man höll bl.a. på med ett högt bostadshus. Trots att tomtpriserna har pressat upp exploateringstalet, har man inte tagit konsekvenserna och försökt ekonomisera utrymmet. Man sprider ut sina stora rum med friskt mod och försöker inte hålla igen på kommunikationsutrymmet.

På presentationen hade man lagt ner mycket arbete och klippt ut papper av olika färg so klistrats ovanpå varandra och gav en tredimensionell effekt.

En villa för mellan två och tre miljoner ritade dom åt någon olje prins från Kuwait. Den skulle ligga någonstans i Libanon och prinsen räknade med att tillbringa en månad av året där, med en del av sitt harem. Äckligt!

När vi skulle säga adjö till Ragett, var han borta och resten av familjen uteläst på grund av barnlek.

Middag hos Philip Saade. Närvarande familjeöverhuvudet (Advokat: ”Jag tycker om vitt för att det är klassiskt. Moderna färger i heminredning kan jag inte med.” ”Jaså, apelsinerna är sämre i Sverige, då måste ni köpa dem från Israel), mor i huset (antagligen viljestark, troende kristen, man bad dock inte bordsbön), den äldsta ogifta dottern, den gifta dottern (hade sett Sound of Music sex gånger, ville ta med sig sina två barn, två och tre år på filmen. Hon och jag lirade lite fyrhändig flygel. Rätt teknisk, svårt med rytmen ibland. Hon gav mig stryk i bordtennis) den gifta dotterns man (flintis, tio år äldre än hon), Philip (märkt av kvinnodominansen. Försöker göra uppror. Sitter vid middagsbordet i skjortärmarna. Anser att kvinnor ska domineras) en arkitekt på drygt fyrtio (vill inte gå och se Sound of Music för han är musikalisk. Rolig. Vad gör han här? Tilltänkt äkta man?) vi.

Mycken och god mat. – Som avskedspresent fick vi varsitt Nya Testamentet plus några uppbyggliga böcker, t.ex. Gold from Golgatha.

15 mars

Adjöade Ragetts. Fick med oss diverse ätbart. Smör (när vi ätit smörgås tidigare hade vi råkat nämna att det var första gången på sex veckor, en chokladkaka som fru Ragett bakat. Som tack och avskedspresent donerade vi en snygg burk med apelsinmarmelad som Erland kokat dagen innan.

Pengaväxling. Syriska, jordanska, irakiska, iranska, Afghanistaniska , Turkiska.

Uppför Libanonbergen. Passhöjd 1400 m. För att kunna köra till Baalbeck var vi tvungna att förlänga våra visa som gick ut den 15/3. Det gick bra och vi kom till Baalbeck lagom för att sova.

16 mars

Baalbeck (=Heliopolis. Solen sken dock bara sporadiskt. Vinterrocken kom till heders igen.) Här var det romerska tempelruiner i massor. Kolonnerna var mycket höga (65 foot). Runt denna mängd av tempel har araberna sedan byggt murar och vallgrav och på så vis skapat en väldig fästning. (Jag tog en hel rulle svart-vitt).

Så över gränsen och Anti-Libanon för att rulla mot Damaskus. Gjorde natthalt några mil före.

Syrien

17 mars

Körde vi in i världens äldsta stad. Ägnade förmiddagen åt en stor moské och dom berömda basarerna. När jag kom tillbaka till bussen satt G och E och pratade med en syrisk student.

Citat ur Görans logg: Han läser geografi andra året på universitetet i Damaskus. Berättar ett det är 35.000 studenter vid universitetet i D. och i Aleppo 18.000. De enda universiteten i landet. Han var själv emot regimen och tyckte det hade blivit och skulle bli allt sämre. Då vi pressade honom på de framsteg som gjorts sedan 1963 gick han med på att landet utvecklats. Man håller på att bygga en damm i norr vid Eufrat. Den skall bli färdig 1972, och man beräknar att nationalprodukten skall tack vare den fördubblas.

Han ville visa oss runt i staden. Bl.a. till en liten fabrik där dessa små askar med mosaikinläggning görs. Det tycket vi lät trevligt. Så med guide och buss åkte vi runt i staden och tittade på romerska portaler, Raka gatan och så slutligen fabriken. Sex anställda. Enda maskinen var en såg. För att göra dessa mönster gjorde man först långa stavar sammansatta så att snittytan bildade det önskvärda mönstret. Man limmade samman flera stavar så att man fick block tjocka som asken. Tre mm. Tjocka skivor sågades sedan ur blocket och limmades på locken. På så sätt gjorde man alla ytor som skulle beläggas med inläggningar. Då vi var där höll dom på att göra skaft till piskor. Efter att ha sett allt detta ville vi veta vad det skulle kosta att förvärva någon av dessa dyrgripar.

Gick ut i butiken. Plockade bland askarna. Fick reda på att somligt var andra klass och det såldes till basarerna där man försökte lura på turisterna dessa undermåliga saker. Men för att prata affärer skulle vi följa med till kontoret och dricka te. Så gjorde vi också. Men innan vi gick, fick vi varsin liten mosaikdel.

Vi gick till kontoret som var en annan liten butik. Vi tittade. Bord. Speldosor. Schack. Askar. Nu skall sägas att vi tidigare sett dessa saker i basarerna. Ett hopfällbart schack kostade där 50 syriska pund. (En dollar = 4 syriska pund). Vi tittade på tyger med invävda guldmetyltrådar; även mässingsfat med utsirningar på. Kamelklockor.

Priserna haglade i luften. Vår vän studenten lagade te och kaffe. Ingen av oss hade prutat en piaster – vår vän var ju där och övervakade att det gick rätt till. Men priserna varierade ändå lite torts att det var ”fasta priser”. Priserna sattes inte i syriska pund utan i dollar. Vi började köpa. Slut på citatet ur Görans logg.

Göran prutade ett icke hopfällbart schack från 11,5 till 10 \$. Erland och jag handlade också en del. Sedan gick vi tillbaka till verkstaden ett litet tag. Där började priserna dala, men vi var färdigköpta. I bussen började vi inse sammanhangen. Från början till slut var vi utsatta för vältrimmad försäljningstaktik. ”Studenten” som plockad upp Erland. Gjorde sig till vår vän. Visade staden och sedan verkstaden. Där byggdes upp ett visst intresse. Genom närvaron av ”vännen”, genom snack om andra klass till basarer och turister, genom dryckjom, genom att först säga ett pris och sedan en annan expediet kommer och viskar ett lägre pris. Resultatet blev att vi köpte mer än vi tänkt. Inte blev vi direkt lurade, men genom skickligt psykologiskt spel blev vi överlistade. Till visshet om detta kom vi inte förrän vi napparkerat sju mil söder om Damaskus.

Jordanien

18 mars

Vid gränsen fick redogöra för jordanska tullchefen vilka vägar vi tänkte ta, men några problem att komma igenom hade vi inte.

Amman. Mycket speciell stadsbild. En mycket gammal stad, men den kändes färsk helt igenom. Bara backar. Halva staden befolkning bor nog i nybyggda stenhus på en tomt med trettio graders lutning.

Vi gick och hämtade post. Vid dörren stod en polis som visiterade alla som gick in så att dom inte bar vapen. Vi klassificerades som turister och kom in efter endast en ögongranskning. Fyra brev och ett vykort.

E. och G. lyckades komma i kontakt med Trelleborgsrepresentanten som tillika var Volvorepresentant. Genom hans försorg fick vi härja fritt på Volvoverkstaden den

19 mars

Under sex timmar rundsmordes bussen, justerads koppling mm, mm. Jag fyllde pakethållaren på min cykel med tvätt och rullade dom fyra km. ner i centrum. Väl där var jag alldeles slut i benen som jag hade bromsat i ättestuporna. Det tredje tvätteriet kunde lova att vara färdiga till lördag. Lite kärvt med helgdagar nästa vecka. Efter att ha fyllt vattentankarna körde vi nerför backe till 400 meter under havets nivå, Döda havet.

20 mars

I skrivande stund sitter jag på busstaket i shorts och kisar mot solen över Döda havet. Som döda ligger folk och flyter i det 25%-iga saltvattnet. Snart vi också.

Vi lät oss flyta i Döda havet. Efter tio minuter började det svida i diverse sår och det blev till att stiga upp och duscha av sig saltet.

Drack en mycket god Libanonbryggd Amstelöl på en turistkrog. Där såldes också souvenirer, bl.a. den korsfäste Kristus i plastbubbla med snöfall. Vi köpte ingen.

21 mars

Körde från Döda havet till Jerusalem. Uppförbacke. Termostaten har plötsligt fått för sig att temperaturen på vattnet ska ligga på 95 grader. Obehagligt nära kokpunkten.

Rätt kallt och grått i Jerusalem. Promenerade, köpte karta, mest över gamla stan. På den är noga inprickat: 1 Jesus is condemned to death 2 J. receives the cross 3 J. falls the first time 4 J. meet his mother 5 Simon is made to bear the cross 6 Veronica wipes the face of J. 7 J. falls the second time. 8 J. meets the women of Jerusalem 9 Jesus falls the third time 10 J. is stripped of his garments, J. is nailed to the cross, J. is taken down from the cross, J. is laid in the sepulchre. Punkt 1 till 8 går längs en gata i gamla stan (byggd ett par århundraden efter e. Kr.). Vid punkt 10 ligger den Heliga gravens kyrka.

En engelsk general hittade 1883 ett ställe som mer såg ut som Golgata. Även denna Garden Tomb besöks av många, mest protestanter. Vi går dit minst en gång om dagen. Där finns et utmärkt dass. Bara ett. Man kan få sitta någonstans i parken på en bänk (vacker park, grön bänk) och vänta. Det kan då hända att någon passerande medelålders amerikanska hälsar vänligt åt den grubblande, sanningssökande unge mannen, utan att veta att han har sina bekymmer i annan ända.

22 mars

Vaknar matt. Knegar iväg till konsulatet och postkontor. Kommer hem kass. Mår alltmer illa. Sticker fingrarna i halsen tre gånger under eftermiddagens lopp, och tömmer magen i häcken utanför bussen.

23 mars

Trött tedag, mest i sängen.

24 mars Långfredagen

Jag sätter i en ny rulle svartvitt och går ner på Via Dolorosa. Följer i fotspåren på vår religionsstiftare. Mycket folk i farten. Går en halvtrappa ner i en källare. Uthuggna hål i berggrunden. Här satt Jesus fängslad. När jag ska gå står något prästaktigt och fångar upp mig och ser till att jag skänker några fils till kyrkan. Jag donerar 50 fils till kyrkan.

Upp i stojet igen. Stöter på en svensk grupp av minst 60-årsfolk, anförda av en svensk präst i svensk prästdräkt. Mellan andliga ord sticks det in engelska ord av en lokal gajd som översätts av någon i gruppen.

Via Dolorosa övergår i en orientalisk basargata. Man får tränga sig fram så smått. Framför koptiska kyrkan hejdas strömmen av scouter. Nerför trappan strömmar en väldig massa, mest flickor runt dom femton, som bara sjunger och sjunger och sjunger, starkt, lite nasalt på den doriska eller joniska skalan. Dom strömmar mot gravkyrkan, ständigt sjungande.

Vid den lilla porten framför gården till kyrkan är det full trängsel, och det tar tio minuter att komma in. Det regnar allt mer. På gården flera grupper som låter på olika sätt. Trängsel för att komma in i kyrkan. Först stenen på vilken Jesus ska ha balsamerats. Omgiven av folk som kysste den och hade sig. Uppför en trappa till höger. Trångt, trångt, trångt. Något altare. En procession av manfolk mellan femton och tjugofem år måste pressa sig fram. Dom sjunger starkt och fort. I minst tio minuter ligger dom på knä i halvcirkelformation framför altaret, sjungande. Det måste vara skönt att vara känsloreligiös och tillsammans med likasinnade fylla kyrkan med sin röst. Extasen är nästa steg.

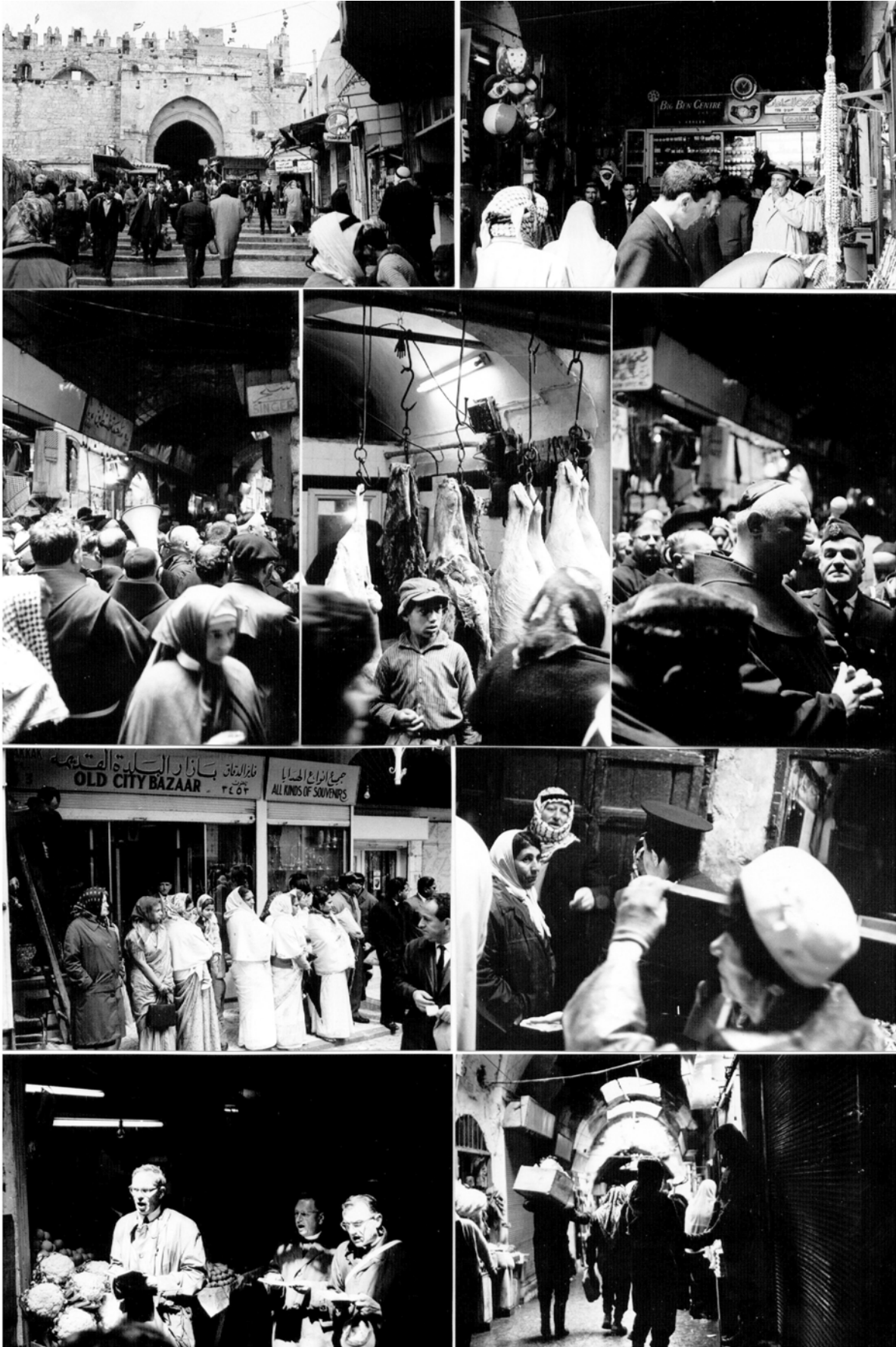
Går ner i något källarkapell. Där står den svenska gruppen med den svenska prästen och försöker hålla en svensk andakt. En svensk psalm låter skönt. Stackars tanter vad dom måste vara trötta i benen. Framför själva graven på gränsen till slagsmål. Jordanska poliser lyckades bra hålla ordning på den kristna anstormningen. Framför en blank stenplatta i väggen stod sju-åtta tioåringar och rabblade försynt tillsammans med en nunna.

På vägen tillbaka genom basarerna stötte jag ihop med en procession italienska munkar. I en elektrisk megafon sades dom ord som skulle sägas. Lite här och där mellan slaktarbodar och souvenirbutiker låg insprängda små kapell, framför vilka brunkåporna gjorde halt och skådade. Upprörd gick jag tillbaka till bussen.

En svensk FN-major hade tidigare varit inne och sagt hej. Nu kom han och hämtade oss hem till eftermiddagskaffe. En grupp på åtta FN-officerare, fruar och barn träffade vi. Något trevligt jobb kan det inte vara att reda upp alla gränsintermezzon, ofta med dödsskjutningar, som Israeliter och Jordanier ställer till med.

Vi fick var sin gammaglobulinspruta av en missionssköterska, som EAG träffat tidigare.

Lämnade vår fina plats framför YMCA hotel och körde ner till Döda havet igen.



Långfredag i Jerusalem

25 mars

Körde till Amman och Volvoverkstaden igen Temperaturen har legat högt sista tiden. Bytte termostat. Slapp betala.

Jag cyklade två vändor ner i stan för att hämta tvätt och kort och post som där inte var någon, samt köpa mat. Tankade och skulle slå oss till ro för natten, när en officer kom och sa att vi måste köra lite längre ut ur stan. Gjorde det. Sov.

26 mars

Mot Bagdad. I något som liknade snöstorm, lämnade vi Amman. Nederbörden var stor. Över ett halvmeterdjupt vadställe bogserade vi en personbil.

När vi skulle svänga ut på ökenvägen vids Marfag, upptäckte Göran ett konstigt ljud från motorn. Med en järnstång som stetoskop, lokaliserades det till vattenpumpen.. Efter sex timmars arbete tyckte motormästarna Erland och Göran att dom klarat av slirningarna i kraftöverföringen till vattenpumpen, så att inte motorns ska koka mera med jämna mellanrum.

Efter tre kvarts kröning kokar motorn igen. Dessutom verkar det som om generatorm slutat ladda. Deppade går vi tillsängs i denna underliga öken där det snöar. Vi har råkat ut för verkliga taskigheter inför nittio miles ökenkörning. Laddar inte generatorm betyder det att vi måste köra utan att stanna motorn, för att inte dra ström med startmotorn.. Fungerar inte vattenpumpen, måste vi stanna motorn med jämna mellanrum för att inte allt vårt vatten skulle koka bort. Vi hade redan konsumerat 40 liter sedan Amman. Gonatt.



27 mars

Klockan 11.45 har det ordnat upp sig. Genom att skruva och borra och fila och tillverka en sprint och pillra och ha sig har Erland och Göran lyckats provisoriskt fixa transmissionen till vattenpumpen. Även generatorm tycks leverera ström, åtminstone provisoriskt.

Under natten hade militär kommit och knackat på och hört efter vad som stod på. Efter det hade jag drömt dom hemskaste saker om hur vi blev häktade, skulle avrättas men lyckades fly.

Klockan 13.10 är vi på väg igen, och bussen går utmärkt igen. Hur länge? Passerar en svensk O-märkt Volksvagenbuss med hjulen i vädret. Den körde om oss igår i rasande fart. Ingen människa syntes till.

Efter tjugo mil, enformig ökenväg, jordansk tullstation, gör vi halt vid ett fort. Vägen är asfalterad men lite skumpig ibland.



Bussreparation i öknen

Irak

28 mars

Klockan är kvart i sju. Med 55 km/tim kör Erland på en spikrak väg. Det duggar en aning. Landskapet är absolut platt. Bara grus så långt man kan se, och det är långt. Gruset är svagt rött. Små, små tuvor kämpar för sin existens. Hundra meter till höger om vägen löpen en telegrafledning och en pipeline.

Två mil kvar till Rutbah. Mitt i öknen. 45 mil från Amman, 40 mil från Bagdad. Motorn börjar koka igen: **(Citat ur Erlandbrev hem:)** Vi har monterat ner axeln igen. Den nya axeln är totalt nedsliten. Det går inte att sätta i en ny. Axeln från vattenpumpen ser ut som en gammal mans tänder - två nedslitna piggar. Det är tydligen stora krafter i rörelse där nere i djupet.

En ny metod. Vi håller på att bygga upp axeln från vattenpumpen med Plastic Padding och glasfiber så att den blir som en rund stång. Axeln från generatören har vi sågat av så att den också är som en rund stång. Sedan ska vi trä en plastslang mellan de nya axlarna och fästa med slangklämmor. (Slangen från avloppet i duschrummet). Transmissionen på nyare bussar är utförda på det viset. Men mycket gedignare. Om detta inte fungerar, får vi montera ner vattenpumpen och åka till Bagdad med den och försöka få axeln fixad där. Så länge vi har pengar kan vi fixa allt.

Nu är tappen klar och inprovningen kan börja. Vi får såga av generatoraxeln en gång till. Plastslangen skärs till.... Allt färdigt. Det ser grannt ut. Men vi testar den inte förrän i morgon. Nu klagar böneutroparen igen, ett gissel för öronen. Vi väntar tills i morgon för att Paddingen ska härda ordentligt. Och för att vi ska sova lugnt. Förståndigt, fast man är nyfiken och spänd på hur det ska gå.

Och nu ska vi äta soppa och suppa. Det är vi förtjänta av. Tomatsoppa med lök. Tomaterna fick vi av en tiggarpojke som hjälpte oss till rätta i staden. Folk är snälla överallt. Var är alla lömska araber med knivarna? Och pastor Jansson (som vi mötte i Jerusalem) tycker dom är lata. Det finns inget arbete. Öken. De underbetalda stackarna är ändå de gynnade. De har ett arbete. Arbete, sjukdomar och brännande sol är inte samma sak som lättja **(Slut citat)**

29 mars

Kvart i sju kör vi från Rutbah. Med jämna mellanrum kollar vi axeln medan vi kör. Den snurrar på så att det är en fröjd att skåda. 5 mil. Öken. 10 mil. Öken. Kameler strosar längs vägen. 15 mil. Beduintält. 20 mil. Varför i fridens namn går inte vägen spikrakt? Kvicksand? 25 mil. En pojke som vaktar får (en och annan gnutta torrt gräs har börjat visa sig) viftar i vägkanten. Vi stannar och ger honom en brödkaka, en apelsin och en cigarett. 30 mil. Euftrat. Högst hundra meter vegetationsbälte mellan öken och flod. Snabblunch. 35 mil. Bron över Euftrat. 40 mil. Bagdad. Efter militärkontroller minst fem gånger de sista tio milen.

Vi kommer till svenska ambassaden vid tretiden på eftermiddagen. Brev. Vi får träffa en snubbe R. G. som tar väl hand om oss. Efter lite prat, skjutsar han oss till Swedish Oriental, firman som representerar Trelleborg här. Vi fick snabbt träffa chefen, mr Ghanima. En liten man med stor haka. Han plingade i klockan så att underlydande kom och tände Görans cigarett. Vi hann lära oss en hel del om Irak, innan Mr Ghanima tog oss med i sin bil. Han leverer-

rade oss framför en liten restaurant, som han tyckte skulle passa oss. Vi åt en massa småbitar kött som hade suttit på en stor spole under tillagningen. *(Första gången vi stöter på Kebab)*
Länge sedan vi åt kött.

Sedan gick Erland till en doktor, som kontaktats av svenska ambassaden. Han hade en stor furunkel på vänster arm. Fick Erytmomysin, stora gula och orangea piller det stod Lilly på.

30 mars

Erland, Alarik och jag strosade iväg till Mr Ghanima, där vi skulle vara kl nio. När vi kom fram var klockan tio. Pinsamt. När vi passerade gränsen hade tiden ändrats en timma, utan att vi märkt det. Erland hade kommit en timme för sent till doktorn, utan att någon talat om det för honom. Ghanima donerade oss en bok om Irak och bjöd på kaffe. Klockan elva istället för tio kom vi till ambassaden och träffade en annan snubbe, Henrik Amneus. Han visade sig vara mycket mera kunnig om förhållandena i Irak än Roger.

På eftermiddagen när vi städat bussen, dök R.G. upp i vårt hem, parkerad vid en park nära ambassaden, och levererade några nya brev hemifrån. Han körde oss sedan runt i Bagdad i sin Volkswagen.

Kl 20.30 kom Mr Ghanima och hämtade oss till middag på hans klubb. (Dom flesta tycker att Bagdad är en mycket tråkig stad. Offentliga nöjen är här ont om. Långt till andra städer av något intresse.) För att motverka tråkigheten och som ett arv från engelsmännens tid här, finns här många privata klubbar. Den som Ghanima var medlem i var lite för hela familjen. Bar, restaurant, TV-rum, film två gånger i veckan, sportevenemang mm.

Där var inte särskilt mycket folk när vi var där. Först steg vi in i baren. Runt ett litet bord började vi smaka på en av landets spritsorter. En sorts arrak med konstig krydda i, som smakade rökelse. Mastika heter det. Pest smakade det. Det sa jag när han frågade och fick då in en öl för att bättre på det hel, medan dom andra satt och kämpade med sin Mastika. På bordet kom det efterhand in en massa plockmat: Bönor av minst tre sorter, nötter, chips, sallat, nån sallad som smakade som om den innehöll salt sill, russin, bröd mm.

När vi suttit en timme, flyttade vi in i matsalen. Blandad köträtt. Mest framträdande var fårtesticklarna. När man vant sig vid tanken, gick dom bra att äta. Inte särskilt goda dock. Ljusa. Lösa i köttet, smakade inte så mycket.

Hela kvällen pratades det. Ghanima visade sig vara den bästa informationskälla om Irak man kan tänka sig. Bortåt tolv kom vi hem.

31 mars

Kl 14 kom R.G. och hämtade oss till sin klubb för lunch. Han bjöd. Öl, soppa, ris och kalkon, starkt kryddad. Dessert.

Efter att ha lämnat Erland i bussen, han kände sig kass med sin arm och medicin, körde vi 35 km till Ctesiphon. Ett drygt sjuttonhundra år gammalt tegelvalv, 37 meter högt, fortfarande världens största i ett spann i tegel utan förstärkning. Ctesiphon är tydligen ett stort utflyktsmål för Bagdadborna på deras lediga dag. Vi drack kaffe i ett beduintält som väl har samma ställ-

ning som kaffeserveringen i Hässleholms hembygdspark. Man tog av sig skorna och satt på mattor.

Framemot solnedgången körde vi ner till stranden av Tigris. När vi klivit ur bilen, tog några pågar sig orådet före att tvätta bilen för att sedan få en hacka när vi kom tillbaka. Nu blev det en skrapa istället. R.G. hade nyss målat siffrorna på nummerskylten och fick nu en och annan svart fläck på lackeringen. Det var pinsamt att se hur han nästan tappade besinningen. Han har tjänstgjort här i två år och det är tydligen på tok för mycket för honom. Svenskar i beskickningstjänst skulle vara tvungna att inhämta ett visst mått av kunskaper och det land och folk dom lever hos. Då skulle dom inte så lätt tillägna sig en massa fördomar som nu R.G. tycks ha gjort. Hade han varit vår enda personkontakt i Irak, hade vi dessutom lämnat landet med direkt felaktiga uppgifter om skatte- och skolväsendet.

1 april

Amneus tittade in på förmiddagen och donerade oss en flaska Cinzano och en flaska whisky. Vi gick upp på ambassaden och fann att nu var det slut på posten.

2 april

Halv nio kom Amneus och hämtade oss i sin Amazon. Nio hade vi träff på the municipality, ordnad av Amneus. Han ville själv vara med. Om det var för att han var intresserad eller om det var för att se till att vi inte gjorde bort oss, vet jag inte.

Innan vi blev insläppta till the Chief-Engineer, fick vi vänta hos en tjänsteman som ville veta hur vi hade ordnat renhållningen i Sverige. Det största problemet här är väl att mycket av hushållens sopor töms direkt ut på gatorna.

Chefsingenjören blev en besvikelse. Han var vänlig och svarade på våra frågor och berättade lite om utkastet till Bagdadplanen som satt på väggen, men särskilt mycket av värde fick vi inte ur honom.

Bagdad är i hög grad Iraks centralort. Stor inflyttning. Iraks befolkningsökning 3%, Bagdads ungefär 7%. Rural migration, urban migration (skapar problem för Iraks övriga städer eftersom intelligentian sugts till Bagdad.) Förorterna bebos till stor del av low-income-groups. Stratifieringen av olika inkomstgrupper till olika bostadsområden skulle dock inte vara särskilt utpräglad här. Minst 30% av befolkningen bor i städer. Irak är lyckligt lottat och har ingen brist på vatten. Urbaniseringen är olycklig eftersom det inte är resultatet av en industrialisering utan bara befolkningskoncentration till servicecentra.

Nästan all planering sköts centralt. Municipality har inte så mycket att ställa med. När vi på slutet bad att få kontakt med den polska firma som upprättar Bagdads stadsplan, blev det kalla handen. Firman har kontraktsinskrivet att dom inte ha rätt att uttala sig utan tillåtelse av the municipality.

Sen levererade Amneus oss på College of Engineering, Department of Architecture. En engelsk lärare, skäggprydd, strax under 30, tog hand om oss några timmar. Vi såg bl.a. på arbeten som andra, tredje och fjärdeårskursarna höll på med. Kul för oss var det att snacka med en kille som höll på att rita byar till något folk som bor i södra Irak. Dom lever i träskan mellan Eufrat och Tigris norr om Basra. Bor på små öar. Tar sig fram i kanot.

När vi var hungriga, tog oss denne engelska William Gill oss med hem på lunch. Hans kock lagade ihop något mycket gott. Inga färtestiklar. Sedan tillbaka till skolan igen. Skönt med en teknisk skola där man fick se lite flickor, efter den enkönade i Beirut. Utbildningen sträckte sig över fem år. Man hoppades kunna förlänga den till sex. Ca. femtio elever togs in första året. I sista årskursen återstod drygt tjugo. Enligt William var skolans standard lägre än vad man brukade träffa på i Europa, men det har vi mycket svårt att bedöma.

Sen gick vi hem. 5 km. Först genom basarerna. Sköna basarer. Avspänd stämning. Vi var inne och hälsade på två matthandlare. Dom var väl medvetna om att vi inte skulle köpa någonting. Den ene bjöd på te. Den andre berättade om sina äventyr i London i minst en halvtimme. Så in på Rashid Street. Bland andra tiggare satt en blind man som sjöng mycket vackert.

Hälsade på Mr Ghanima. Han fick berätta om kurderna. Efter en historisk tillbakablick kom han fram till att just nu existerar i princip inget kurdproblem i Irak. I juli förra året träffades en överenskommelse mellan regeringen och Barzani om eldupphör. Som grund för överenskommelsen låg ett lagförslag som gick ut på att styrandet av Irak delvis decentraliseras, varigenom kurderna skulle få mer att säga till i sina delar av landet. (Enligt Amneus har detta lagförslag drunknat i papperskvarnen sedan den civile regeringschefen blivit ersatt av en militär.)

Kurderkriget har kostat landet mycket pengar, det var en ekonomisk nödvändighet att man fick lugn. (Det har nog också gett militären möjlighet att skaffa sig ännu mera inflytande. Irak är väl en militärdiktatur. Även om the Municipality har gjort upp en vettig plan för Bagdad, har militären så många synpunkter att planen plottas bort. På vägarna blir man stoppad i militärkontroller. Vid varje regemente, det är många, står en bemannad pansarvagn, beredd att rycka ut varje ögonblick. Om Irak hoppas på att bli ett turistland, måste dom åtminstone slopa dessa ständiga kontroller.)

Efter besöket hos Mr Ghanima, hamnade vi omsider på film, med Herman Hermits. Om resan blir bättre och bättre så blir dom filmer vi ser bara sämre.

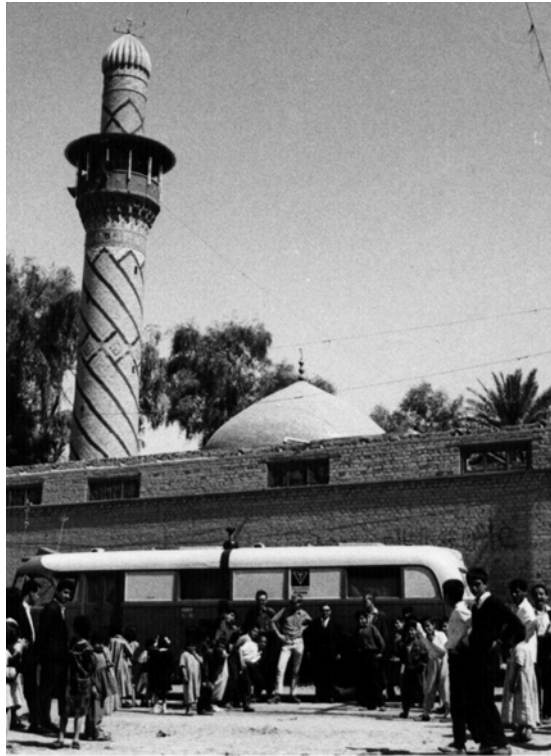
3 april.

Fotograferade buss och Mr Ghanima framför en moské. Stor fest med massor av barn som trängdes framför linsen. Erland som gjorde en promenad, hade oturen att drabbas av toffelhaveri. Till allmän förtjusning traskade han genom stan i strumplästen.

På vägen tillbaka till vår utmärkta parkeringsplats, gjorde vi en vända i stadens östra delar, dvs. öster om Army Canal. I stora rektangulärkvarter med låga hus, bor där folk som mer eller mindre tvångsflyttats ur stadens centrala delar, när deras tomter där behövdes för andraändamål (enligt Amneus). Genom att denna Army Canal skiljer den nya stadsdelen från övriga stan, har man lättare att hålla eventuella oroligheter under kontroll.

Stadsdelen är bland det tråkigaste man kan tänka sig. Alldeles plan mark. Breda spikraka, en del hårt trafikerade, gator som försvann i horisonten. Många av gatorna var inte iordninggjorda, utan låg där som breda bitar mellan bebyggelsen. Bebyggelsen ja. Bruna tegelmurar i samma färg som marken. Hål i muren tyder på att muren är vägg i ett hus. Varje bostad en ommurad gård med mer eller mindre andel hus. Funktionellt i ett sånt här klimat. Inga träd. Luften full av damm. Nån sandstorm på gång. Här måste vara ett helvete när värmen kommer. Bag-

dad är en av världens hetaste huvudstäder. Lyckligtvis var det inte mycket mer än tjugo i luften när vi var där, men det hettade till duktigt i solen.



Uppställning för fotografering i Bagdad. Foto Göran

4 april

Efter att ha bytt några slangar i det något läckande kylsystemet, sagt adjö till Mr Ghanima, dito till ambassadpersonalen, fyllt vattentankarna, blivit bjudna på lunch av Amneus (Tournedos utan öl, restauranten låg för nära en moské. På en och annan moskégränsande restaurant kan man få sitt öl genom att beställa italiensk Coca Cola, men det gick inte här. Tocken religion som inte låter den torstige få det öl honom tillkommer) körde vi mot nordost. Vi ville komma ur Irak, eftersom vår Irakiska trafikförsäkring på en vecka höll på att gå ut, och vi tyckte inte det var lönt att betala för en vecka till.

Det regnade och våra rutor blev alldeles smutsiga. All sanden som fanns i luften följde med dropparna.

Vid Iraktullen berättade chefen dör för oss hur mycket han hade blivit bestulen i Europa, hur han hade glömt ett par byxor på ett hotell nära stationen i Zagreb (vi lovade försöka hitta dom och skicka dom) och att han trots sina nog femtio år skulle gifta sig om två veckor. Hans syn på livet var just då sådan att beklagade oss som inte hade flickor i bussen. Vi höll med honom.

Iran

Det blev mörkt, och vi körde så nätt till Iranska tullen. En stor grind i en hög mur hindrade oss. Efter tio minuters tutande och blinkande blev vi insläppta på tullområdet. Efter formaliteter som ett litet tag så ut att övergå i fullständigt genomsökande av bussen, sov vi tryggt innanför dessa bastanta murar.

Det är egentligen fantastiskt hur smidigt det har gått i tullarna hittills. Sannolikt kommer den svåraste tullen att bli den svenska när vi sent omsider kommer hem.

5 april

Genom en annan grind började vi dagens etapp som kom att gå på dom bästa tänkbara vägar. Perfekt beläggning, exakta doseringar, man behövde nästan inte styra. När vi tankade, skedde det vid resans första handpump.

I Kermanshah köpte vi bröd. Fem stycken flata. Sammanlagd yta 2,5 m². Vi kastade upp dem på axeln, sa adjö till bagaren, klämde oss genom folkhopen in i bussen, lade det på tork och åt det med utbyte som knäckebröd några dagar senare.

Bortåt sju började det skymma på, och vi nattparkerade i Assad-Abad.

6 april

Kära Kebnekaise! Innan vi kom till Hamadan kvart över åtta, hade vi kört över ett pass på 2207 m. Inte mycket snö. Här klafsade vi omkring i basarer och åt och körde igen efter att ha misslyckats med att posta brev till Sverige och Libanon.

Natt efter 29 mil. Mer än 800 sedan hemma.

7 april

Vid halv elva stannar vi på gatan med svenska ambassaden i Teheran. Men det är fredag, muslimsk "söndag" och det är stängt. Efter en timme är vi hos en kille från Kaspiska sidan och dricker kaffe. Han är översättare på amerikanska ambassaden. På kvällen en persisk-dubbad västern med Paul Newman. Först en filmsnutt med Shah och sannolikt nationalhymn under vilken man skulle resa sig. Reste oss.

8 april

Vi stegade upp på ambassaden. Femte våningen i ett nybyggt sjuvåningshus. Fick efter någon väntan träffa kanslist Jan Karlsson. Efter diverse brevöverräckande och informationsinsamlande, stoppade han in oss i ambassadens Amazon.

Lite komplettering till den 28/3: När vi hade stannat i Rutba för att åter ge oss på den fördömda vattenpumpen, ankrade en engelsk bil upp vid vår sida. Ut ur bilen och fram till Ala stegade en jämnårig flicka som presenterade sig som Eva Paulsson. Efter ett tag lyckades hon erinra sig att hon och han hängde ihop för några år sedan. Hon jobbade nu svenska ambassaden i Teheran och var tillsammans med en engelsk ingenjör på väg till Österrikessemester.

Dom hade dansk korb på burk och vi hade ris, så vi fick en fin lunch tillsammans i ökensamhället. Sen körde dom vidare västerut, men innan vi skildes berättade hon att det låg ett brev och väntade på oss på ambassaden. När hon läst vår förhandsavisering och känt igen Alariks namn, hade hon bestämt sig för att låna oss sin lägenhet, medan vi var i Teheran och hon tyvärr inte här. Till fyra vilda pågar varav tre okända – modigt! (Slut på kompletteringen)

Vi åkte till lägenheten. En moderns trea i ett rätt så nybyggt hyreshus, med balkong längs hela lägenheten mot söder.

På kvällen var vi hembjudna till Jan Karlsson. En rätt rund kille med tjock, snedkammad, pomadad folkparksfrisyr. Karlstadsbo med varje detalj av sin värmländska i gott behåll. Ogift. Hade också en modern minst trea. Ambassaden håller sin personal med lägenheter.

Vi började så nått med te och smörgås och en och annan Se. Plus en hel LP med Sven-Ingvars. En sann fröjd att höra. Sedan hans pubrum. Stor bar och pilkastning. Vi drack whisky och kastade pil. Satte snart pilar i putsen.

Åkte och tittade på stadens horkvarter. Åkte hem igen (till bussen, vi sover där). Depp. Enligt Jan skulle det finnas över 10.000 registrerade prostituerade i Teheran. Roligare sidor av livet kan man se.

9 april

En mycket stilla söndag i lägenheten. Jag läste. Jag skrev. Läste Hjalmar Söderbergs förvillelser. Den rörde om lite i känslolivet. Samma problematiska förhållande som rådde mellan könen i Sverige 1895 råder nog här nu. Kanske inte samma, men nog är det komplicerat alltid. Denna evinnerliga religion. En besvärlig börda för människor att bära på. Kanske kan man hoppas på att en ökad bildning ska kunna skynda på sekulariseringen. Någon här påstod att alla mohammedaner kan känna som gått i skola mer än nio år i själva verket var ateister.

Varför har det överhuvuduppkommit religioner? Är det sant att dom gett människan trygghet i en okänd värld? Nu tycker jag att religionerna leder oss rätt i fördärvet. Hur ska utvecklingsklyftan mellan länderna kunna minskas om inte befolkningsexplosionen hejdas? Det kan ske bl.a. med preventivmedel, aborter och steriliseringar. Men hur med dessa katoliker, 40 läkare m.fl?. Och hur klara Indien med alla korna?. Och den amerikanska religionen: Med Gud och kapitalet mot kommunism, för frihet? Denna frihet som ursäktar vad som helst.

Slut på halvsanningar.

Skönt att vi har lämnat arabstaterna. Enligt engelskspråkiga Teheran Journal, har det tydligen blossat upp kraftigt mellan Syrien och Israel. Strider på Cypern, strider i Amman, Mao tar makten i Kina – det rör på sig lite här och där. Synd att vi har lite svårt att hänga med i världspolitiken under resan. I dom stora huvudstäderna finns engelskspråkiga tidningar. Dom svenska tidningarna på ambassaderna är rätt gamla. Hörde förresten dom svenska nyheterna på kortvåg hemma hos Jan.

10 april

Har nu kommit in i pillerstadiet. En gång i veckan tar vi något som ska vara malariaproylax. Var dag tar vi en tablett med en massa vitaminer i och en med spårämnen. Det kan ju i alla fall inte skada. I Turkiet var det lättare att äta vettig kost. Nu har allt blivit så dyrt. Apelsinerna t.ex. är uppe i prisklassen tre svenska kronor kilot. Grönsaker som man kan få till vettiga priser har vuxit så fort att dom består bara av vatten.

Tog två Enterokinoltabletter och magen lugnade sig efter flera dagas oberäknlighet. Blev det månne för mycket kött i Bagdad?

Klockan 18.00 gjorde vi vårt inträde hos Ingemar Johansson på hans kontorsrum. Ingemar Johansson är chef för IranoSwedish, ett företag ägt av svenskar som exporterar svenska produkter till Iran. Alfa Laval, Addo, SKF, Trelleborg med flera. Trelleborg hade skrivit till honom, Eva Paulsson kände honom – vi var alltså väntade. Hans fru var också närvarande när vi anlände. Vi blev omgående hembjudna till hans hem.

I en stor amerikanare med chaufför åkte vi en halvtimme till deras villa i norra Teheran, en mycket stor stad. Villan var flott utan att vara vräkig. Första kvarten gick vi runt och tittade på deras mattor. Sedan gick Görän och Ingemar ut en halvtimme med hunden. Jag satt kvar och läste Teheran Journal. En intressant artikel behandlade dom förluster jordbruket gör genom att sp mycket blast, skal och jord för följa med produkterna vid leveransen. Genom att bonden kunde fås att rensa sina produkter skulle mycket näring återföras till jorden, transportkostnaderna skulle sjunka och varan skulle förädlas och stiga i värde.

Sedan var det mat. Rester hade annonserats, eftersom aftonen var improviserad. Det var dom bästa rester jag ätit. Kassler med gul sås, köttbullar av orientalmodell, nån lökstuvning, ris (persiskt ris ska vara världens bästa) sallad, allt i den skönaste blandning på samma tallrik. Dessutom öl. Duktig boy dom hade.

Sedan kaffe och prat i salongen. Han och hon Johansson (utan barn såvitt jag förstod) båda nånstans runt 35. Han kunde persiska bra, hon mindre bra. Han verkade klok, hon klok och pratsam vilket måste vara en tillgång vid alla de mer eller mindre tröga representationstillställningar hon har att sörja för. Han verkade skeptisk till Sveriges framtid. Vår levnadsstandard har ökat snabbt. Ansvarskänslan har sjunkit. Våra produkter stiger i pris samtidigt som det är risk att kvalitén sjunker. Tjaa.

Myggor i bussen.

11 april

Lämnade in en rasande massa tvätt, bl.a. 24 skjortor. Hämtade svartvitt hoss fotografen. En rulle min från Jerusalem långfredagen, två Görans från Bagdad. Många bra bilder.

Basargående. Mattor. Här finns säkert miljoner mattor. Täbriz, Bidjar, Ardebil, Mehravan, Hamadn, Senna, Kirman, Shiraz, Baktiari, Meshed, Keshan, Kum, Isfahan, Turkestaner, Afganer, Belutsjer, Kaukasiska... Jag kan inte räkna dem alla.

Böneutroparen utan minaret. Han stod i en liten mosképort på en basargata med mest pappershandlare, hade som brukligt vänster hand mot strupen och Allahade på av bästa förmåga.

Pappershandlarna sålde vidare, folket fortsatte att gå, vi tittade. Giv honom en minaret och han är lycklig tills han blir ersatt av en högtalare. Grymt är att vakna till sådan låt. Leve kyrkklockorna.

Jag bonade golvet i bussen i går. Idag har vi köpt nät till takluckorna. Det är rätt svalt idag.

Har tagit fyra kort i automat idag. Idag har vi ätit spaghetti och korv på balkongen. Ett ägg också. Per man. Jag är sömnig nu. Klockan är 18.40. 16.10 i Sverige. Det är den 20 Farvardin 1346 enligt muselmansk tideräkning.

12 april

Överingenjör Mellegård klockan nio. Imponerande man. Pensionerad från Sentab förra året. Starat eget företag Prebeton. Han hann med att prata fem språk medan vi var där. Han har varit i Iran i 30 år.

Tog oss med till universitetet och presenterade oss för en arkitektprofessor Sanei.

En tysk ingenjör på Prebeton tog oss med ut till några av deras arbetsplatser. Två industribyggen. Lärde mig mycket. Träffade på ena stället en svensk montör. Han tjänade 3.700 kr/mån – 10% skatt.

Träffade Bo Eriksson på IranoSwedish SKF-avdelning.

13 – 17 april

En tid med ganska låg aktivitet.

Var upp på arkitekturskolan ett par gånger. Rena missfostret verkar det. Av dom skolor vi sett hittills den som lade mest vikt vid presentation, ritteknik och andra oväsentligheter. Utbildningen var på sex år. Många av eleverna behövde längre tid på sig. För att få godkänt i ett visst ämne, skulle man samla ihop ett visst antal poäng. Varje inlämnat projekt poängsattes. Den duktige kunde klara sig undan med två inlämningar, den dålige med kanske sex. Hade alla uppgifter varit väsentliga, hade det väl gått an. När vi var där, höll en årskurs elever på att rita en symbol till ett läkarsällskap. Första året ägnade man lång tid att göra detaljerade ritningar på gamla moskéer. Mycket vackra, men oerhört tidskrävande.

Det var dyrt att gå på skolan. Alla ritningar gjordes på fint papper uppspända på träramar. En sådan kostade visst 40 toman. Examensarbetet tog sex månader minst och kostade en ryslig massa. Vi såg modellen till ett arbete. Alabaster! 60.000 toman.

Här skulle behövas hårdhandskar. En effektiv utbildning på 4-5 år med tyngdpunkten lagd på konstruktion, ekonomi och sociologi. Iran är föga betjänt av en skola som har sina rötter i Paris Beaux-Art och med Farah Diba som hedersdean.

Teheran är stort. Har på trettio år vuxit från 300.000 till två miljoner. Staden har i princip vuxit norrut. Längre norrut är också allt längre upp längs sluttningarna mot Elburzbergen. Svalare somrar. Även shahen har flyttat till norra Teheran. Stadens centrum har glidit med. Upp från basarerna längs Ferdowsi till Shah, Shah-Reza och Takht-Jamshid. Från krokiga köpmanna- och hantverksgränder till breda raka affärsstråk. I Iranska städer tycks stadsplaneringen gå ut

på att dra upp raka boulevarder med rondeller i korsningarna. Är inte staden större än att den har två boulevarder och en rondell, ska shahen stå staty i densamma.

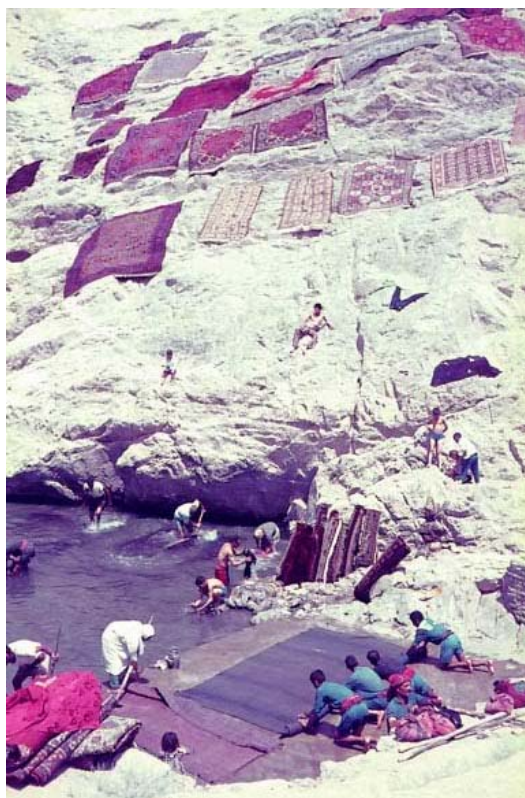
Längs söderut i (eller utanför?) Teheran ligger ett slumsaneringsprojekt. Där byggdes upp en mängd enplans tvårumshus. Sedan mer eller mindre tvångsflyttade man befolkningen från ett av stadens slumområden dit. Sedan rev man det gamla och byggde väl något modernt.

Vi besåg radhusområdet. Rött tegel. Förskolor. Skolor. Affärer. Trivsamt. Tyckta jag. Undrar vad invånarna tycker. Gatuförsäljare, ”tiggare, tjuvar” har nu fått en timmes resa till trakter där dom kan förtjäna något uppehälle. Perossian, assistent på skolan, var med oss. Han har av Harvard fått i uppgift att genomföra en sociologisk undersökning av området. Detta var faktiskt första gången han var där. Han blev positivt överraskad. Vad ska han komma fram till?

Hemma hos Ingemar Johansson med fru Barbro några timmar runt en fredagslunch. IranoS-wedish importerar mattor till Sverige.

Var på filmvisning på nåt American Information Service. Jag tror den var ordnad av Ingemar Johansson. 15-20 inbjudna, nästan bara svenskar. Hälsade på och pratade lite med SAF-Kugelberg. Med fru. Deras dotter är gift med ambassadrådet på svenska Teheranambassaden, Pousett. Filmen handlade om Iran. Enligt den närvarande producenten hade filmen fått silvermedalj vid Cannesfestivalen och skulle till skillnad från andra Iranfilmer visa landets både bra och dåliga sidor. Visade landets bra sidor.

Svea (vår buss alltså) kördes till stadens Volvoverkstad (större än dess Scaniadito) för rundsmörjning, rengöring av kylaren, oljebyte, justering av ventilspelet, borttagande av en plåt som skavt mot vänster bak i skarpa högersvängar.



Mattvävt i Teheran

Södra Iran - utan Svea

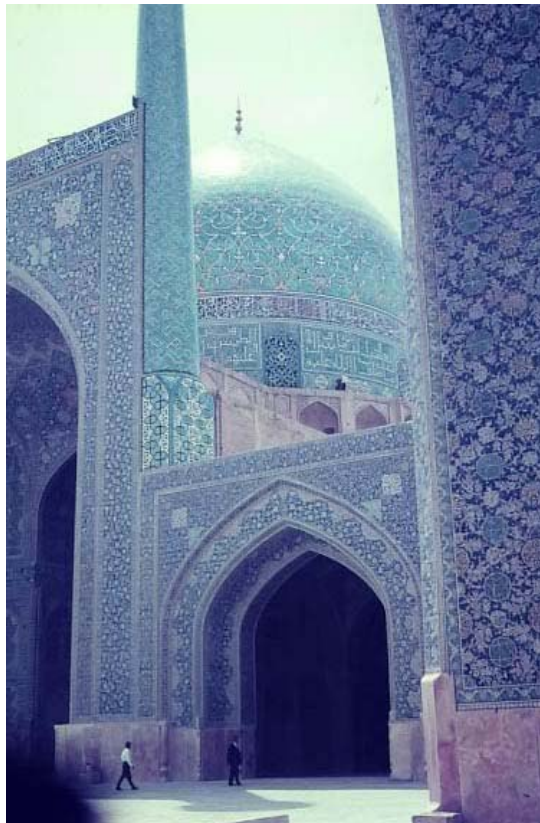
17 april (måndag kväll)

Upp i en taxi, ner för Ferdowsi till Iran Peyma. 21.30 var vi där 22.00 gick bussen. Biljetterna till Isfahan (ung 45 mil) köpta dagen innan kostade för Göran. Erland och mej (Ala tyckte det var skönt att få sköta sig själv en vecka i Teheran) summa 30 tomaner (20 kr) Bussen var fin, full och knätrång.



Hotell i Isfahan

Efter sju timmar var klockan 05.00 och vi sömniga i Isfahan. Mörkt, kylslaget. Frusna hittade vi ett ljusblått hotell och sov till klockan 10. Tog sedan en runda bland, av en arkitekturprofessor klassificerade trestjärniga objekt: Moskéer, basarer. Plåtade friskt den granna mosai-



Moské i Isfahan

Åt och tog en siesta med poker på rummet. Jätte, vad vi trivs med den här extraresan. Man känner sig oansvarig. Men att resa så här en längre tid är säkert jobbigt. Fint med Svea ändå.

Sedan en gammal bro. Pratade med två studenter. Isfahan har en halv miljon invånare (verkade inte så mycket). Universitet med 1000 studenter. Turistort. Många fina moskéer. Helig stad. Huvudstad nån gång. Karavankorsväg. Här som i Teheran finns många stora biografer. Folknöjet nr 1. En del raka sköna avenyer. Många träd. Några kanaler. Flod. En oas i ökenlandskapet.



Basargata i Isfahan

Sov från kl 20 till kl 4 den

19 april

Klockan fem satt vi på en buss som skulle till Shiraz. Det går undan med långfärdsbussar. Särskilt när två bussar från olika bolag kör ikapp. Vår chaufför tog hem en klar poängseger när han vid en åsöverfart istället för asfaltvägen med serpentiner gav sig in på en rak grussträcka som med tiden ska bli en ny väg. Han kom förbi den besvärliga Levantourbussen, som emellertid fick en ny chans när vår buss stannade för att släppa av oss, 13 mil före Shiraz.

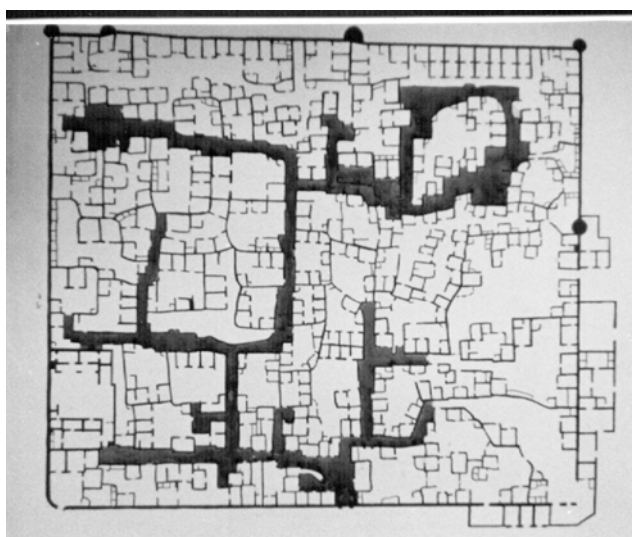
Till fots gick vi tre km från huvudvägen tills vi kom till Madar Soleiman, huvudmålet för vår extraresa. Madar Soleiman är en liten by där vi skulle träffa några arkitektstudenter från Teheran. De skulle bila ner för att göra några kompletterande uppmätningar. De var inte där när vi kom.

Utanför bymuren satt några av de manliga invånarna. Det tog tid att komma underfund med att vi hamnat i rätt by, att ingen bil från Teheran hade syns till, att vad vi ville var att mäta lite av själva byn (inte köpa mattor som dom först trodde när vi försökte med att visa våra måttband), att vi behövde någonstans där vi kunde övernatta.

Vi kom i den språkliga röran i kontakt med Karamat, en kille i vår ålder, som kunde ett och annat ord engelska. Han hade arbetat som boy i en Teheranfamilj. Snart kom han att fungera som boy åt oss också.

Just intill byn ligger den store Cyrus grav och tempelruiner. I anslutning låg ett hus där några vakter hade var sitt rum. Där fanns också ett som jag tror var gästrum. Där sov vi två nätter. På något sätt hörde också Karamt hemma i huset. Han sov där, men åt i byn. Filtar ordnade han åt oss. Matinköpen skötte han – bröd, ägg, socker, te. Byn var liten, så det svårt att få tag i sådant vi vågade oss på.

När vi installerat oss i huset och ätit några korvamackor, transporterade från Isfahan, gjorde vi vårt återinträde i byn. Männen vid muren reste sig och bugade. Vi försökte vara lika artiga. Den gård vi bestämt oss för att mäta upp låg strax till vänster innanför byporten. Med tjugometersmåttband, tumstock och kameror, traskade vi oförfärat omkring i kök, boningsrum, åsnehus, gethus mm.



Byn utgör en kvadrat med ungefär 250 meters sida, omgiven av en 5 meter hög mur. Viss bebyggelse ligger utanför muren, bl.a. skolan. Gårdarna innanför muren ligger oregelbundet. Smala återvändgränder strålar som krokiga fingrar ut från byporten. När markutrymmet på en gård inte räckt till, har man fortsatt att bygga på dom gamla husens tak (alla tak är plana).

Byggandsmaterial: Lera och halm blandat, soltorkat tegel – samma bruna färg som marken. Takbärningen utgörs av runda smala trädstammar (ung. diameter 1 dm, c/c 2-3 dm) täckta med flätade mattor (vass?) eller risknippen och ovanpå det lera. Ett och annat cylindervalv i tegel. Cement såg vi i några rum.

Inga möbler. Förvaring i nischer i väggarna. Matlagning vid eldstad i golvet, placerad intill en vägg. Många sysslor sköts ute. Det man sover på (madrasser, mattor) staplas under dagarna upp vid någon vägg.

Framåt eftermiddagen började det regna. Vi sprang hem, ritade och såg efter vilka mått vi behövde komplettera.

När jag skulle somna, kände jag spiraler från fotknölna och upp längs låren – loppor.

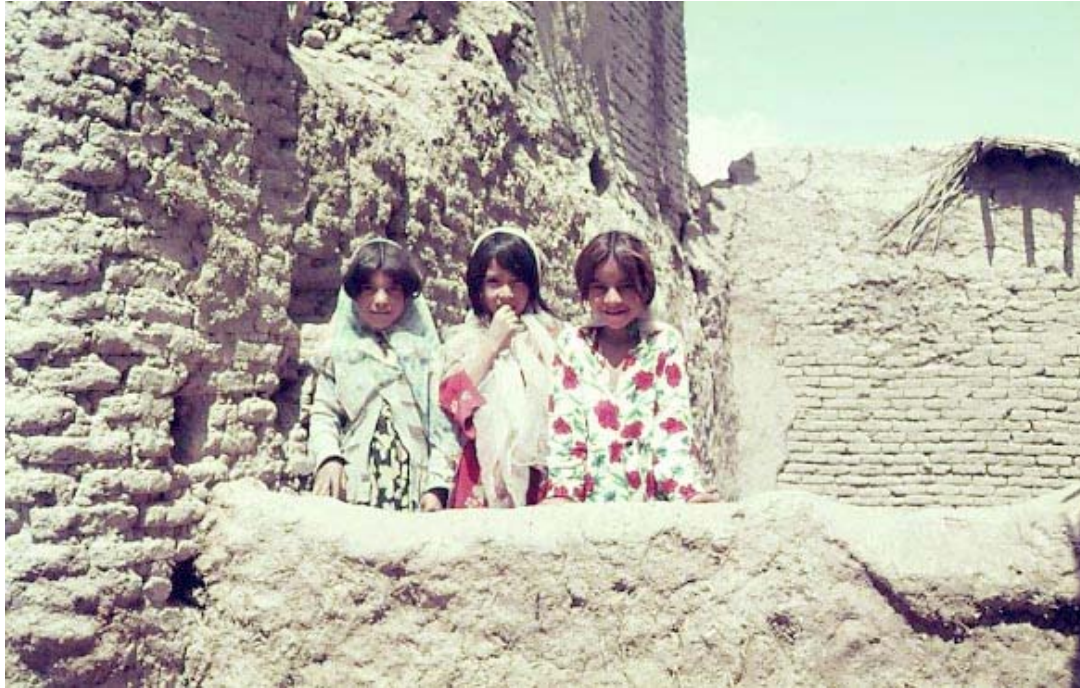
20 april

Steg upp i ottan. Förvånansvärt svala både dagar och nätter. Åter in i byn. Nu var gårdens kvinnfolk hemma och höll på med hushållsbestyren. Det blev många färgbilder. Jag knäppte så jag märkte inte att rullen var slut utan drog av filmen. Jag fick krypa längst in i ett hörn av åsnestallet (mörkt) och försöka reda upp situationen.

När vi var färdigmätta mitt på dan, gick vi runt i byn och tittade in på varenda gård. Det blev en hel färgfilm till. En familj tog på finkläderna och ställde upp för fotografering i boningsrummet. Sedan bjöd dom på te och ovanpå det lunch. Dadlar, surmjölk, bröd (mycket tunt, man rullade det till cigarrer och doppade det i mjölken). Jag tror att det var vad dom ofta åt. Gott var det, mycket gott. Vattnet dom bjöd på tackade vi nej till.

Där skraddarsatt vi på mattorna kring eldstaden och åt och tyckte att vi kunde komma hem till Sverige med gott samvete. Vi hade varit med om någonting. Sällskapet bestod av husfar, hans hustru som oblygt ammad yngsta barnet (enda dottern), två kvinnor till – en nära fyrtio, minst i sjunde månaden, den andra strax under tjugo, (hur dom var släkt med de övriga vet jag inte, ett gäng söner mellan 4 och 12, Karamat och vi. Efter ett tag dök ytterligare en son upp. Han var över tjugo, studerade i Shiraz, mycket intresserad av brottning. På hemmets väggar hängde bilder av Mohammed och honom.

Kvinnorna i byn var ofta vackra och vackert klädda. I den bruna bebyggelsen var det skönt att se färggranna kläder. Männens snyggaste persedel var deras hatt, ett ljusbrunt mellanting mellan plommonstop och båtmössa.



Byborna uppskattade sig själva till 300. Kanske är dom fler. Jag tror dom lever mest på jordbruk, boskapsskötsel och mattvävning. Madar Soleiman ligger tillsammans med flera byar på en högslätt som verkar bördig, men som kanske lider av vattenbrist på sommaren. På morgnarna löpte en ständig ström av getflockar ut genom porten på väg mot bete. Åsnor såg vi en del, hundar, få höns.

I nästan varenda gård satt en matta uppspänd (mer eller mindre färdig) Vi såg ingen knyta.

Vi drog oss tillbaka till huset. Spelade poker, kastade varpa, tittade på Cyrusminnesmärken, åt, försökte sova och kliade loppbett. 20 bett per dm².



Den gård som mättes upp.



Många hushållsbestyr gjordes utomhus



Familj som gärna ställde upp sig för fotografering

21 april

Vaknade, kliade oss, steg upp, åt sade adjö lite här och där, betalade Karamat (båda han och vi var införstådda med det) och gick ut till stora vägen igen. Snart kom det en buss som tog oss med till Shiraz.

632 dog Mohammed. Hans efterföljare var till 634 Abu Bekhr, till 644 Omar, 656 Osman, 661 Ali. När Ali mördades lät ståhållaren i Syrien utropa sig till Kalif. Ali hade två söner som gjorde anspråk på makten. Den lättsinnige Hassan fick pension av forna ståhållaren Moajiwa och tog tillbaka sina anspråk. Den yngre sonen, Hussein, försökte emellertid hävda sina intressen med vapenmakt. Det gick nu inte så bra, utan han dödes vid stridigheter år 680. Enligt viss historieskrivning torterades han till döds. Hassan och Husein stöddes av shiiter (Shia = parti, uppsplittring). Muhammedanismen är sedan dess uppdelad i två grenar, den ena shiiter.

I Persien finns mest shiiter. En gång om året högtidlighåller man minnet av Hussein's martyrdöd. Det gjorde dom idag. Då går man omkring i processioner och slår sig själva med taktfasta rop innehållande något om Hussein. Antingen slår man sig med knytnävar på bröstet, eller med kedjeknippen på ryggen.



Procession till minne av Hussein's martyrdöd

Fem gånger på vägen mot Shiraz fick bussen stanna för sådana processioner. I Teheran tillråds västerlänningar att hålla sig inne den här dagen. Jag hade blivit varnad för att ta foton, så det blev inga bra bilder när jag väl vågade sticka ut huvudet genom bussfönstret. För några år sedan smög några fanatiker sig in i en Teheranmoské. Dom började hugga sig själv i huvudet med svärd. Innan dom stoppade hann många skada sig så illa att dom avled.

Vi såg däremot ingenting av fanatism eller extas. Några grät, en del verkade upphetsade, men många njöt nog mest av och hade roligt åt att få marschera kollektivt under taktfasta rop och samtidiga rörelser (Man slog aldrig hårt med knippena, men säkert kunde det göra ont efter någon timme) eller att som några gjorde rusa fram och tillbaka på en gata och då och då stanna med accelererande ritual och vifta med armarna och ropa.

Till Shiraz kom vi just i upplösningen av ett massmöte i centrum. Mängder av polis och militär var ute, så det är tydligt att man är osäker på vad som kan hända en sådan här dag.

Tog in på hotell. Efter siesta under regn, gjorde vi en promenad till en av stadens berömda trädgårdar. Plats för hemlängtan. Fuktig jordlukt, barrträd, solnedgång, mygg, skogskänsla.

22 april

Bussen till Abadan gick 5 på morgon. En lång resa. Halv nio på kvällen var vi framme. Det var inte tråkig resa. Fram till Kazeroon var det besvärlig bergväg a la Turkiet. Pass på drygt 2000 meter. En tvår, lerig och brant kurva undrar jag om Svea hade klarat.

Var tredje-fjärde timme gör bussen tett uppehåll så att man kan få en matbit i sig om man inte har andra saker att utträta. Dom ställen vi stannade på var trista. Mängder av tiggare.

Vi mötte två flyttande nomadstammar. Det var kilometer efter kilometer med kameler och åsnor lastade med allt tänkbar, stora gethjordar, människor till fots, på häst, åsna eller kamel.

Det blir allt svårare att vara nomad. Ofta fick vi tränga oss fram med bussen mellan djuren. Herdarna hade då stora svårigheter att hindra djuren från att rusa ut i dom odlade fälten vid sidan av vägen. Flyttande och bofasta tittar nog snett på varandra. Nomaderna var på väg från dom varma trakterna vid Persiska viken upp i bergen.

Såg för första gången öken med vandrande sanddyner. Svårt att hålla vägarna öppna. Staket, vägsskrapor.

Tog in på hotell. Rummet varmt. Sov naken.

23 april

Abadan. En stad som helt lever på oljan. Många pipelines från de stora oljefälten leder hit. Här raffinerar oljan, och härifrån exporteras den. Staden är lika ny som oljeutvinningen. Staden är lika präglad av sin entydiga funktion som ett svenskt brukssamhälle. Man ser raffinaderiet med dom stora cisternerna, dom höga, blanka stål (aluminium?)skorstenarna, den brinnande oljan. Många mil ut i det platta deltaområdet hade vi sett Abadan från bussen.

Här finns många, många företagsbyggda bostäder. Ofta 1 ½ plans radhus i gulbrunt tegel. Det vimlade av barn överallt. Erland och jag blev uttittade när vi gick omkring med en kamera. I Madar Soleiman kände man sig mindre som främling än här.

Vi tog en taxi till grannstaden Khorramshahr. Över floden i ett stakad och paddlad stor kanot. Vi gick in på ett stort rederi och hörde oss för om möjligheten att frakta Svea mellan Persiska viken och Karachi eller omvänt. För dyrt tror vi. Men kul hade det varit.

Det var varmt, ungefär 30 i skuggan. Jätte vad vi blev törstiga. Massor med Pepsi och te. Tog salttabletter för säkerhets skull.

24 april

14.00 gick tåget från Khorramshahr mot Teheran. Det var minst 40 grader i kupén. Vi åkte tredjeklass. Göran som känt sig kass hela dan (värmen?) betalade mellanskillnad och flyttade in i första klass där han fick en riktig säng. Erland och jag sov riktigt bra på varsin träbänk under natten. Vaknade med träsmak över hela kroppen.

Med Svea igen

25 april

08.00 stationen i Teheran. Eva hade kommit till sin lägenhet. Hon var i Sverige också under sin Europaresa. På kvällen lagade vi och åt middag hos och med henne. Svea står fortfarande parkerad på gatan utanför.

26 april

Gick upp på skolan och hälsade på professor Sanei. Satt där hela förmiddagen. Han var inte alls den sopprot vi tyckt tidigare. Inte bara intresserad av vackra moskéer. Han hade synpunkter och kunskaper att förmedla om problemen i Asien.

När vi försökte pressa honom på utbildningen var han tydligen medveten om vissa brister och pratade helst om något annat. Fördjupningen i gammalpersisk arkitektur motiverade man med att man vill motverka en likriktning i byggandet över hela världen. Men att gräva ner sig i vad dom gamla perserna gjorde är inte bättre än att plagiera västbyggandet. Ingenting har haft samma problem att lösa som dagens Iran.

27 april

Avvecklar Iran. Hämtar kort, hämtar tvätt. Eftermiddagsbesök hos Johanssons tillsammans med Eva.

28 april

Steg upp tidigt och körde. Österut. Rundade 5604-meterstoppen och körde nerförbacke mot Kaspiska havet.

Sagolikt. Skog, doft, ängar, åkrar, fågelkvitter. Toppen att skita i en riktig skogsbacke. Mera vegetation har vi inte sett sen Turkiet. Öken är bättre. Där känner jag aldrig hemlängtan. Nåja, det var inte särskilt svårt här heller.

Badade i Kaspiska havet. Jättestrand. Inga människor. Stora vågor. 17 i vattnet tror jag.

Kom till Gorgan på kvällen.

29 april

Upp kvart över fyra. Snart var asfaltvägen slut. Tvättbrädiskörningen började. Vi var beredda på det, men det går ju inte fortare för det.

När vi skumpat 40 mil och klockan var 119.30 bestämde vi oss för att köra tills vi blev trötta eller nådde Mashad. Eftersom vi ändå körde så långsamt, gjorde det ingenting att det var mörkt. Men bussen ville inte längre och började föra ett fruktansvärt oväsen. Göran tvärnitade. Axelbrott? Motorhaveri? Med bävan öppnade vi motorhuven. Den ena av dom två stora luftrenarna hade ramlat ner och fått sig en rejäl omgång av fläkten. Fläkten bockad.

Sov i vägkanten på Persiska landsbygden.

30 april

Lyckade rätta till fläkten. Kom iväg efter några timmar. Störtregn. Grusvägen blir allt sämre. Vi passerar strida forsar och långa översvämmade sträckor. Underbar asfalt dom två sista milen till Mashad. Köprunda i basarerna. Parkerade utanför polisstationen.

1 maj

Mashad. En helig stad. Shahan vallfärdar hit med flyg varje år. Här finns någon grav som det tillhör god ton att besöka. Basarerna låg runt denna moské och vi blev bortmotade när vi kom för nära. Vår trängtan efter moskéer har dock aldrig varit särskilt stor.

Parkerade utanför polisstationen stod också en minibuss med en dansk familj på väg hem efter sju år i Australien. Dom hade haft en besvärlig sträcka från Herat och trodde att vi skulle få det kämpigt.

Kl 12.50 körde vi. Enligt kartan skulle asfaltvägen ta slut efter 3 mil och det stämde alltför väl. Den skumpiga grusvägen började. En bor hade rasat och vi korsade på flodbotten. Det var inte svårt allas., för floden hade sinat, och det hade torkat upp från igår.

Kl 18.10 blev det stopp däremot. En annan buss hade fastnat där en liten å rann över vägen. Den hade blivit hängande på bakändan. Övergången från nerför- till uppförbacke var för tvär. Vi trodde att vi skulle klara oss om vi diagonalade lite och satte bra fart. Nädå. Där satt nu två bussar med vatten strömmande kring bakhjulen och spärrade vägen efter bästa förmåga. Trafiken utgjordes av en bil i halvtimmen skulle jag tro, så det gjorde inte så mycket.

Vi började gräva loss bakändan, försökte palla under med fordonsplankorna, slå ner spett i marken för att vinscha oss upp. Men passagerarbussen hade tydligen sänt efter hjälp. En traktor dök snart upp och drog loss oss båda nödställda.

Det hade blivit mörkt, så vi sov där vi stod.



Busskollega som fastnat. Snart var det vår tur.

2 maj

Snart hade vi blivit hängande i en likadan låda igen. Men en traktor kom körande och så var vi snabbt loss igen. Vid ett möte kom vi ut i den lösa vägkanten and got stuck. På 40 minuter hade vi själv bärgat den genom att lyfta med domkrafter och sticka under med fordonsplan-korna.

Vid persiska tullstationen tog vi upp två liftare. En färgad, skäggprydd kille (holländsk medborgare) och hans girlfriend, amerikanska som studerat konsthistoria i Köpenhamn. Afghanska tullen gick också smärtfritt. Vägen fortsatte i sin dålighet. När jag körde i kvällsmörkret på en ny väg, ännu inte asfalterad, fick jag stoppa för vägen var bortspolad. Vi inkvarterade våra två gäster i vardagsrummet och konstaterade att sex kan man sova i bussen.

Afghanistan



Väderkvarn längs vägen. Konstruktionen fungerar, eftersom det nästan alltid blåser från samma håll.

3 maj

I dagsljuset kunde vi leta oss fram i den uttorkade flodbädden. Herats fabrikskorstenar (som inte var några skorstenar utan gamla minareter) dök upp och snart körde vi in i barrträdsalléerna. Vi stannade genast vid ett litet tehus. Haschpipan stod och puttrade i ett inre rum. En gubbe från gatan kom in med ett stort stränginstrument. En yngling tog fram en trumma ur en nisch. En av dom tre poliser som kom in, plockade ner ett mindre tvåsträngat instrument från väggen och snart lirade dom så att det stod härliga till.

Sen körde vi in i centrum. Orlando och Sheila har varit i Afghanistan några gånger och kunde visa vägen. Efter en trång lunch i bussen, fortsatte dom mer eller mindre liftande till Kandahar.

Vi ställde upp bussen utanför Herats enda moderna byggnad, nya televerket. Planerat av bulgarer, byggt av österrikare, håller nu på att inredas av Siemens. Vi träffade genast en tysk (?) ingenjör med anktjärtsfrisyr, som sa att vi gärna fick fylla vattentankarna. Till det nya huset hade borrats en ny brunn. Dieselpumparna för ett fasligt oväsen när dom är igång. Vattnet är analyserat och befunnet mycket gott. Teleinstallationerna görs av elever vid en teknisk high-school i Kabul. Eleverna har varit här en månad, och ska hålla på tills någon gång i höst.

4 – 6 maj

Det gäller att inte förköpa sig. Herat kan erbjuda bra mattor, dom vackraste samovarer, fantastiska pälsar för under 50 kronor. Men jag väntar. Vi får se hur det blir när vi kommer upp mot ryska gränsen i nordöstra Afghanistan. Om inte annat så kommer vi sannolikt tillbaka till Herat. Vi har kucat runt i tre dar hos alla möjliga köpmän. Många bjuder på te och jag måste gå upp två gånger per natt.

Vi har slutat laga mat och äter på restaurant. Ris, en liten bit kött, två små kabab (avlånga köttbullar), fin spenat, några bönor, en potatis, bröd (det godaste brödet hittills under resan, en aning salt), te. Gott och mättande, jag orkar inte äta upp. All denna härlighet kostar 11 Afghani, vilket blir 80 öre.

Två av kabulkillarna, tjugoåringar, har varit och hälsat på några gånger i bussen. Erland och jag har varit inne hos dom och blivit bjudna på lunch. Dom bor i gamla posthuset. Fyra i varje rum. Ung. 16 m². Hela golvet är uppbyggt i trä en halv meter över det ursprungliga i sten. Utom en liten ruta vid dörrhörnet. Där ställer man sina skor och kliver sen barfota eller strumpsock upp på mattorna. Inga möbler utan man har ett täcke som man rullar in sig i i ett hörn när det är dags att sova. Lunchen (man äter nog huvudmålet på kvällen) bestod av bröd, någon liten äggröra med lök i, te. Dom stod själva för hushållet. Maten ställdes fram på golvet. Sedan doppade man brödet i röran och försökte låta bli att droppa.

Här är artigheten en dygd. När våra gäster i bussen velat gå hem, har dom först bett om vår tillåtelse. Var gång en kamrat till någon av de fyra kom in i deras rum, steg dom upp och tog i hand. När han skulle gå upprepades ceremonin. När man tar i lite extra, blir det en bugning med höger handflata mot hjärtat.

Det är omtyckt bland männen att omkring med en blomma i handen som man luktar på med jämna mellanrum. När jag skulle gå och skita på posthusets fina utedass med tegelvalv, förärades jag en ros av en av killarna. En sällsam luktsensation. Överhuvudtaget är behovsuträttandet under resan en källa till mycken glädje. Ibland blir det två dagars paus, men sedan blir fröjden desto större när man hittar det rätta stället. Att sitta ensam i öknen stämmer till andakt.

Att se Afghanistans kvinnor stämmer däremot inte till andakt. Spöken. Ett helt skynke från topp till tå. Framför ansiktet ett nät som man inte kan se igenom. Dom flesta skynkena är bruna eller svarta. Ibland kan en flik flyga upp och ett skrumpet gumben eller en kort-kort med läckrare innehåll ser dagens ljus.

7 maj

Vi lämnade Herat och tyckte att det skulle bli roligt att komma tillbaka. Efter en mil tog allén slut och vi hade bara ett rätt tråkigt landskap att titta på. Rätt varmt blev det snart. Omkring 35 grader i förarhytten. En temperatur som inte är plågsam.

Vägkvaliteten är utmärkt. Afghanistan är berömt för sina goda vägar. Så har t.ex. ryssarna byggt vägen mellan Herat och Kandahar, amerikanarna mellan Kandahar och Kabul. Eftersom vår hastighets- och vägmätare gått sönder, var det svårt att veta hur fort vi körde på den fina vägen. Genom att ta tiden mellan milstolpar fick vi veta att vi körde i drygt 70 km/tim. Annars brukar vi hålla 60 som maxfart.

Klockan 20.30 parkerade vi i Kandahar efter drygt 50 mils körning.

8 maj

”När de (Hennes majestäts fjortonde Regimentes Lätta Kompani) närmade sig porten... tog de uppblåsta uslingarna i byn och sköt en salva mot kompaniet trots de sagt sig kapitulera... Mannarna ryckte därefter fram... Man fann byn vara full med folk och de var alla beväpnade och satte sig till motvärn. Varje dörr slogs in, varje man som påträffades högs ner, de förföljdes från gård till gård, från torn till torn och mycket få undkom. En hop arma kvinnor och barn kastades ut och ett par sårades i denna melée. Jag har aldrig sett mer ynkliga och miserabla subjekt. En dörr vilken husets invånare vägrade att öppna, sprängdes upp med en sexpundare och varje själ bajonetterades.”

”Och slutligen, därest ni har uppskattat den förlösning som Jesus Kristus bringat eder från mänsklighetens fiendes grepp, så måste ni som ett teckan på er tacksamhet, sprida den lyckliga förkunnelsen bland världens alla länder. Vi har alla sett den hänsynslösa och vilda ondskan, det skamlösa förräderi, de skändligheter som inte kunde nämnas, vilka förefinnas bland en falsk religions tillbedjare för vilka de rena och fridsamma evngeliernas budskap är okänt.”

Detta skrevs av fältprästen I. N. Allen 1842. Byn var någon i närheten av Kandahar som råkat illa ut vid kriget mot engelsmännen.

Det gamla hatet mot engelsmännen har inte försvunnit helt ännu. När Jan Myrdal var i Kandahar för 8 år sedan, kastade man sten efter bilen. Sedan dess har turisterna blivit flera och utgör nog extra inkomstkälla för en del. Det passar alltså inte att kasta sten på en födkrok och vi blev alltså inte utsatta för några fientligheter.

Det är inte omöjligt att det gamla engelskhatet kommer att vändas mot alla västerlänningar, åtminstone amerikaner. USAid har ett stort program och ett tjugofemtal familjer boende här. Hur mycket dom gör som kommer landet till godo vet jag inte, men deras inställning och deras sätt att umgås med afghanerna, kan inte leda till något gott. Landet är isolerat. Få afghaner får resa ut ur landet, så den bild av övriga världen som bibringas kom från härboende utlänningar via deras tjänstefolk och underlydande.

Dom som kommer hit har eller skaffar sig snart en negativ inställning till afghanen och hans land. Dåligt humör frodas på grund av enahanda livsföring och hettan. För att kunna hålla jämvikten, avreagerar man sig på alla infödingar man kommer i kontakt med. Stans otrevligaste jobb hade nog dom afghaner som stod i baren på American Aid Club. Hit gick man för att få sig en drink och för att få skälla av sig. Lika pinsamt som Rogers utbrott i Bagdad.

Fruarna sitter vid poolen och ser sura ut. Barnen kommer från skolan och har en timmes simundervisning. Det piggar upp stämningen. Annars tillhör en pool med slentriansolbadande och slentrianpratande husmödrar med två boyar därhemma som sköter om barnen en av dom tommaste miljöer man kan tänka sig.

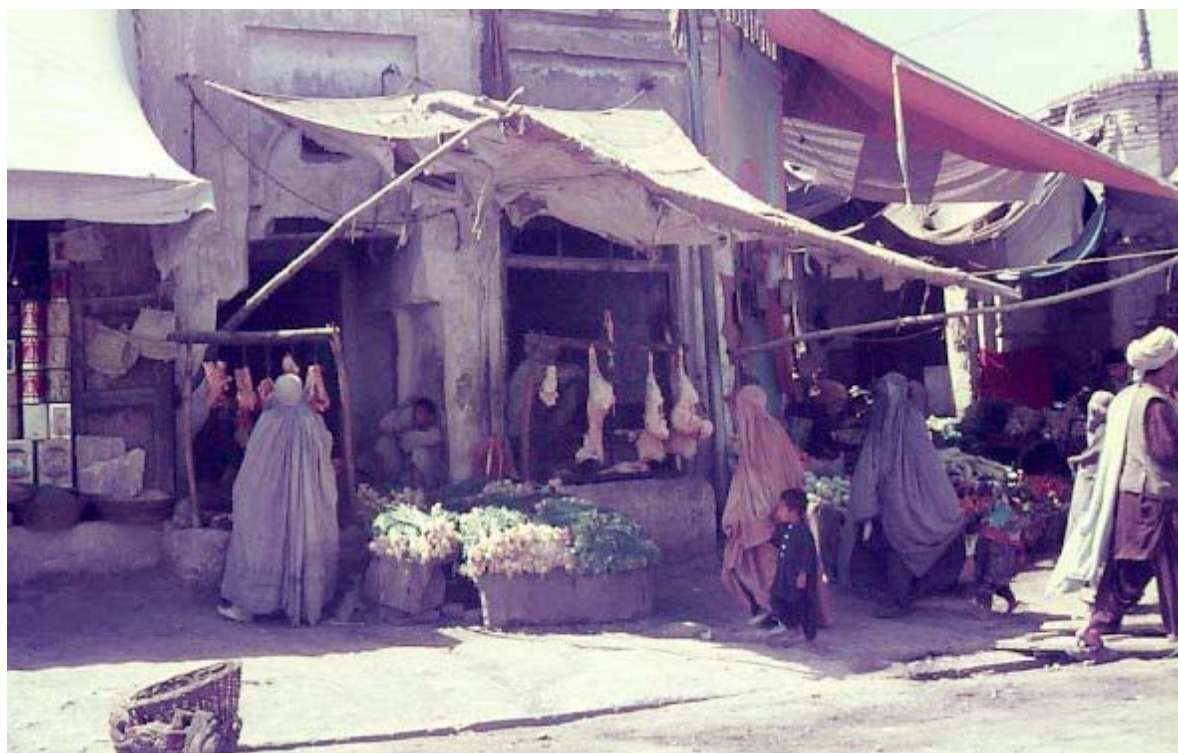
När jag kom tillbaka till bussen på förmiddagen efter att utan framgång ha prutat på en vacker beluchistan, var dom andra tre i bussen med ett svensk äkta par, Lars och Gunvor Sunnerklint. Alarik hade sprungit på dom i en västerinspirerad speceributik. Enligt ambassaden i Teheran, fanns det högst en svensk i Afghanistan. Lars arbetar för Ariana Afghan Airlines vid flygfältet i Kandahar och är någon sort kontrollant vid reparationer och service på planen.

Dom tyckte tydligen att det var rätt trevligt att träffa landsmän. Vi körde hem och parkerade bussen i deras garage (!), mest för att komma undan solstrålningen. Det var varmt i bussen sista natten. Sen åkte vi med deras bil till klubbens pool. Det var skönt att få svalka av sig.

På kvällen bjöds det på köttbullar.

Två barn i familjen. Lili 11 år, Patrik snart två. Två boyar. Hyrd villa ute vid flygplatsen, två mil utanför själva stan. Villorna liksom flygplatsen donerade och byggda av amerikanerna. Enligt Gunvor hade allt material transporterats från USA, t.o.m. stenen. Man hade verkligen inte sparat på material heller. Ett hus lär ha kostat 40.000 – 50.000 \$. Flygplatshallen var den flottaste jag sett (Det säger inte så mycket). Banans längd var 3000 meter.

USA har inte nöjt sig med att ge Kandahar en bra flygplats, dimensionerad för framtiden (nu landar ett plan om dagen) utan har byggt ett monument över sin egen givmildhet.



Gatubild i Kandahar

9 maj

Tittade lite på omgivningarna tillsammans med Gunvor. Lars jobbade. Besåg bl.a. ett monument över den stor mogulhärskaren Babur. Han ska ha haft 40 hustrur. Alla dog före honom. Till hans gravmonument leder 40 trappsteg, uthuggna ur berget. Uppifrån hade man fin utsikt över grönskan runt Kandahar. Det gröna verkar extra saftigt i jämförelse med omgivningarnas berg- och ökenlandskap. Fast i år är öknen grönnare än vanligt på grund av dom sena regnen.

Afghanistan är ett stockkonservativt land i många avseenden. Tack vare Islam (sunniter) och dess mullahs, vilka har mycket makt. Det är mullahs som lyckade knäcka kung Amanullah 1930. En kung som a la Atatürk i Turkiet, försökte rycka upp sitt land ur medeltidsstadiet. Mullahs dräller omkring lite överallt i sina bruna kappor och vita turbaner. Dom är ofta väl-

gödda. Gunvors boys mullah kommer och undervisar honom en gång i veckan. För det får han 60 afs (4:20) i månaden. Han behöver bara göra tre besök om dagen för att komma upp i en lärarlön, 1200 afs i månaden.

För att knäcka mullorna måste man nog skola hela folket. Svårt. En flickskola tillhör det betraktas mest kritiskt av de trogna. Tyvärr får mullahs vatten på sin kvarn ibland. Kandahar hade besök av ett resande teatersällskap från Kabul. Några flickor ingick och dessa sågs dansa mm. På scenen, obeslöjade. Detta sammanföll med regntidens uteblivande. När torkan varat en månad fick guvernören motta en deputation av goda muselmaner som krävde att teaterspektaklet skulle stoppas. Så skedde och efter två dagar började det regna. Öknen är som sagt grön ovanligt sent i år.

10 maj

Efter diverse matgåvor och pannkakor till frukost, körde vi vidare på den utmärkta vägen. Det blev mörkt och vi sov ånyo på den afghanska landsbygden. Pannkakorna hade blivit för många, så någon gång under nattens lopp fick jag stiga upp och utmundiga dem. Det var lättare gjort än i Jerusalem.

11 maj

Körde av vägen in i Gazni. En gammal huvudstad med mängder av historiska minnesmärken som vi ägnade en tanke för att koncentrera oss på stadens specialitet, pälsvaror. Skinnen var finns beredda men passformen var dålig så det blev inte mycket handlat.

Kl 17 parkerade vi vid Khyber restaurant i Kabul. Restaurangen i stan där det dräller av utlänningar. Vi står under tre gröna träd mellan finansministeriet och gruvministeriet. Enda nackdelen med stället är att här är det inte så tyst och stilla. Positiv överraskning: Folk lämnar oss helt ifred, trots att här är en ständig ström av människor förbi.

Åt för c:a fyra kronor fint kött och ris på vår restaurang.

12 maj

Skrev fem brev. Cyklade två timmar kors och tvärs i 400.000-invånarstaden Kabul med betoning på första stavelsen. Herat betonas på andra. Båda tvärtom mot vad vi har sagt hittills. Skickade telegram hem.

13 maj

Aktiverade oss. Hämtade post. Gick upp på statliga turistbyrån. Parlerade och köpte kartor över Kabul. Frågade om vi fick ge oss upp i Pamir. Fick ett papper med vilket vi gick till inrikesministeriet. Vi fick inte resa i Pamir. Restricted area. För nära gränsen hit och dit..

På ambassaden i Teheran, ackrediterad i Afghanistan, sa man att det fans en svensk här i landet, Schönmeier som jobbar för UNICEF. På eftermiddagen hittade vi honom på hans kontor. Trevlig mustasch, trevlig kille, behagligt nyanserad i sina uttalanden.

Han började på stående fot dra Afghanistans historia fr.o.m. kung Amnullah. När Amnullah abidkerade 1930, lyckades en regelrätt rövarhövding ”vattenbärens son” makten i Kabul.

Det afghanska sändebudet i Paris, en general, reste hem, fick delar av folket med sig, lyckades inte Kabul och mörda rövarhövdingen.

Generalen blev kung och fortsatte på Amanullahs västerorienterade väg, men i betydligt långsammare tempo. 1933 blev han mördad, sannolikt av icke-politiska skäl, och hans son ärvde kungamakten. Sonen Mohammad Zahir Shah, är fortfarande landets konung. Fram till 1964 utgjorde regeringscheferna släktingar till konungen. I mitten på 50-talet var en av hans kusiner Daoud, premiärminister.

Daoud anses, åtminstone nu efteråt, ha varit en mycket duglig kille. Han påbörjade femårsplaner (den tredje har just nu börjat löpa). Han omorienterade utrikespolitiken ganska kraftigt österut. Pashstonistanfrågan drev han hårt. I Pakistan, nära Afghangränsen, lever många pashtaner, samma folk som bor i delar av Afghanistan. Enligt afghanerna borde dessa pashtaner i Pakistan få bilda en egen stat.

1955 krävde det till sig ordentligt med undantagstillstånd och oroligheter. Gränsen stängdes och Afghanistan fick svårt att omdirigera sin handel. Daouds ställning blev ohållbar och han avgick. Pashtunistan nämns fortfarande på afghanska högtidsdagar, men utan inlevelse. Man håller kanske på att ”trappa ner” opinionen.

Kungen har sett vartåt vindarna blåser på diverse håll i världen och gav 1964 landet en ny författning, utarbetad med hjälp av bl.a. franska experter. Allmän rösträtt för både kvinnor och män. 240 medlemmar i den folkvalda delen av parlamentet. Ingen partibildning har uppstått ännu, fast den är förberedd i författningen. Ingen medlem av kungahuset får sitta i regeringen.

Parlamentet visade sig förbluffande uppnosigt och avkrävde bl.a. regeringsmedlemmarna en förmögenhetsredogörelse. Folk i regeringsställning har visat sig ha fått en förmögenhet på kort tid.

Studenterna demonstrerade mot några impopulära ministrar i den första ”borgerliga” regeringen. Militären tappade huvudet och sköt ner tre studenter. Minst. Premiärministern avgick för att inte blod skulle besudla den nya författningen mer än nödvändigt. Ministären som då tillträdde sitter fortfarande. Studenterna ska nu ha fått för sig att dom kan fälla en regering.

Afghanistan är naturligtvis långtifrån genomdemokratiserat ännu. Korruptionen är utbredd. Schönmeier nämnde exemplet om den privatpraktiserande läkaren i Kabul som blir skickad på statlig tjänstgöring i landsorten. Lönen skulle bli så låg för honom att det skulle innebära rena svälten. Genom att lova rätt person i ett ministerium viss andel av han inkomster från Kabulpraktiken blir det aldrig något av med landsortskommenderingen. Högst förståeligt.

Schönmeier ville fortfarande kalla Afghanistan för en polisstat, men verkade rätt positiv till landets möjligheter att bli vad vi kallar demokratiskt. Afghanistan ligger nära botten på listan över ländernas capitainkomst och behöver all hjälp det kan få. För närvarande kan det knappt svälja mer hjälp. Det finns inte counterparts till fler experter från utlandet. Man har inte den kader av tjänstemän som finns i vissa forna kolonier. Den mesta hjälpen kommer från USA och Sovjet och samarbetar eller åtminstone sammanjämkar sina program rätt bra här.

An gående UNICEF frågade vi om det inte hade varit bäst om det inte existerat. Först nu börjar man syssla så smått, ytterst smått, med barnbegränsning. Genom att minska barnadödligheten har man endast bidragit till befolkningsexplosionen. Schönmeier rökte sin cigarett och

teg. Han kunde åtminstone inte hålla med där han satt på sitt kontor som chef för UNICEF i Afghanistan.

14 maj

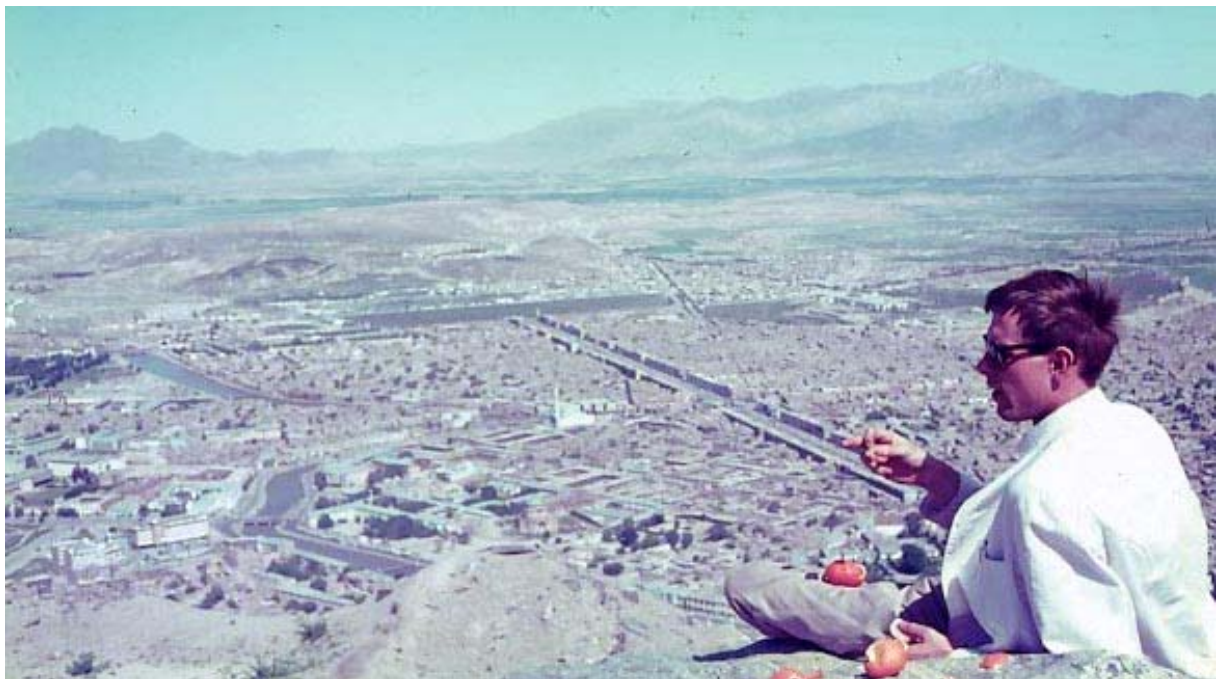
Åkte ut till Kabul University i en av stadens taxibilar. Misslyckades med att få tag i den franskundervisande präst som vi fått rekommendationsbrev till av en tandläkare i Beirut. Klev in på the Faculty of Engineering. Pratade lite med the Dean och en professor i byggnadskonstruktionslära. Arkitekturundervisningen var tydligen alldeles ny och helt flytande. Några informationer av intresse lyckade vi inte klämma dom på. När vi ville få hjälp att komma till träarkitekturområdet Nuristan hänvisade dom till turistbyrån.

Gick åter upp på turistbyrån. Pratade med chefen där. Han ringde till någon chefsperson på inrikesministeriet. Men det hjälpte inte. Till den delen av Nuristan som ligger närmst Pakistans gräns ville dom inte släppa in oss.

På kvällen gjorde Kalle Schönmeier oss den äran i bussen. Vi satt och pratade rätt länge om Afghanistan, Indien, U-länder, SIDA, Jan Myrdal, Nuristan mm.

15 maj

Efter ett meningslöst besök på universitetet beslöt vi slopa alla kontaktförsök med landets arkitekturutbildning.



Göran kollar Kabul

Göran och jag besteg en topp på 2110 m. Det tog tre kvart. Berget ligger omgivet av Kabuls bebyggelse som i Edinburgh, men är en betydligt större klump och höjer sig 300-350 meter över stan.

270 grader av horisonten utgörs av snö. Hindukush. Endast en bit i öster och en bit i väster möter bergens grönbruna och himlens blå utan vit markering. 2 km söder om oss ligger en

topp på 2222. Mellan denna och oss rinner Kabulfloden i en endast några kvarter bred dalgång.

Nedströms, dvs. österut, rinner Kabul förbi stadens äldsta delar, en brun homogen massa. Rakt igenom detta gytter drog man på fyrtioalet en rak bred aveny. Många bostäder måste ha strukit med. Tvärtom mot vad man kunnat förmoda, har denna gata lyckats bli ett kommersiellt centrum. Uppe ifrån berget ser dock 3-4-våningshusen längs gatan ut som färgglada kuliser, resta för att dölja den bruna enkelheten bakom. Detta händer söder om floden.

Norr om floden ligger Kabulkartans alla röda siffror, dvs. kungapalatset, ministerier, beskickningar och offentliga byggnader. Längre från floden, norr om vårt berg, ligger Shar-I-Nau, en stadsdel av låghus som ser ut att ha vuxit fram på 40- och 50-talen. Rektangulära kvarter. Många villor väl gömda bakom höga murar. En stor park. Speceributiker med endast västerländska varor.

Österut från Shar-I-Nau, längs nordsidan av berget går vägen mot dom norra provinserna Den gör en avståndstagande sväng runt engelska ambassaden innan den svänger norrut mot Hindu Kush. En avtagsväg fortsätter västerut. Den går till Paghman, åtminstone får några decennier sedan sommarhuvudstad när hettan i Kabul blev för svår.

Uppströms, söder om vårt berg, längs infarten från Kandahar, ligger en stor heterogen stadsdel. Förutom bostäder som klättrar långt upp längs bergsslutningen, finns här bl.a. stadens fängelse i direkt anslutning till Traffic Department, jordbruksdepartementet, en läderfabrik, universitetet, några andra högre skolor. Denna del av staden, väster om dalgången har vuxit upp efter 1930.

Väser om berget binds Kandahar- och Pagmanvägarna ihop av en tre km lång gata. Viktigaste byggnaden läns denna är en stor silo. Såvitt jag förstår stod den nästan tom för en månad sedan. USA har skänkt mycket vete från sina överskottlager. Arealen av odlad brödsäd har därmed minskat i landet. När USA av någon anledning stoppade eller skar ner på vetegåvorna, uppstod det svår brödbrist här. Västerlänningen blev plötsligt illa sedd och stenkastning inte ovanlig. Det enda vi kan märka nu är köerna framför brödbutikerna. Brödbrist är allvarligt i ett land där huvudfödan är bröd.

I sydväst ser vi längs en 8 km lång allé. Den leder till Darulaman, av Amanullah påbörjat för att bli en ny huvudstad. I Darulaman finns nu Kabuls museum och ministeriet för offentliga arbeten. Längs allén ligger bl.a. ryska ambassaden.

Darulaman och allén var två av de droppar som med tiden bidrog till att Amanullahs bägare rann över. Byggnadsarbete väckte ogillande för att dom ansågs dra så mycket pengar. På vägen körde automobiler med hög fart. Kungen körde här själv en gång om dan. Vägen var förbjuden för dem som inte klädde sig i västerländska kläder. Kungen stannade ibland och sade till någon stackars kvinna att kasta slöjan. - I allén konkretiserade för gemena man många av den västerländska nyeter som mullahs motarbetade.

Norr om staden ligger två ryska gåvor, en flygplats och en fabrik för betongelement. Flygplatsen är stor nog för att ta dom största plan och anses vara ett gott arbete. Detta lämnade inte amerikanerna någon ro, och dessa svarade med flygplatsen i Kandahar. En rejäl felinvestering som man helst inte vill höra talas om. Man tänkte sig att flygplatsen skulle bli huvudflygplats

för denna del av Asien och trafikeras av alla de stora bolagen. Flygplatsen fungerar nu för lokaltrafik och som landningsplats om Kabul skulle ha för dåligt väder.

Ryssarna har skänkt betongelementfabriker till flera asiatiska länder. Enligt en amerikan beröende på att dom inte burit sig hemma.

På kvällen var vi bjudna till Jürg (Schweizare, pratar svenska) och Anne-Maj. Han säljer reor. Det finns mycket pengar att göra på alla västerlänningar här som behöver flyg hem. Familjen har två söner ca 8 och 3 år. Två boyar, en häst, bil förutsätter jag. Dom bor i en centralt liggande villa. Dom var trevliga tycker jag. Fria från generaliseringar om landet och om folket. Hade på fyra månader lärt sig att göra sig förstådda på språket, eller rättare sagt ett av språken, farsi. Om amerikanerna i Afghanistan fälldes många generellt kritiska omdömen. Dom har jag en tendens att acceptera utan omsvep.

16 maj

Göran och jag tog en taxi ut till Darulaman för att besöka något Housing and Planning Department som FN har där för hela Afghanistan. En Mr någonting bjöd oss hem på kaffe och berättade en hel del. Mest slående var den brist på samordning som råder mellan och inom dom olika hjälporganen. En orsak är landets stora behov av hjälp, vilket leder till att myndigheterna inte kritiskt granskar olika hjälpförslag. Överlappningar är därför vanliga.

Vår amerikanske vän, som verkade förnuftig, kritiserade några av ryssarnas arbeten. Planen dom gjort för Kabul var dålig. Man hade bl.a. totalt felbedömt befolkningsutvecklingen. Skillnad mellan plan och verklighet 200 000.

Betongelementfabriken borde läggas ner. Månadshyran i ett område byggt med dess produkter igger reellt på 2500 Afs. Månadslönen för en tjänsteman är ca 1500 Afs. Han var besviken på myndigheternas bristande intresse för byggande av låghyresområden.

(Detta skrivet i +40 C)

17 maj

Efter proviantering och avsked av AnneMaj och Jürg, vari ingick en dusch samt lunch på en 20 afsrestaurant, fortsatte vi österut. Nerför 1300 m till Jalalabad, där det var betydligt varmare än i Kabul. För första gången, tror jag, lade sig polisen i var vi skulle nattparkera. Det blev fyra flyttningar innan vi fick ro.

18 maj

Norrut. Det kändes som att köra diligens på amerikanska prärien. Två hjulspår som krokade sig fram mellan grästuvorna. På kartan sammanföll väg och flod. Så också i verkligheten ibland. Lyckligtvis inget vatten, så det gick bra att köra fram på kullerstensbotten.

Vägen blev med tiden väg och vi kom till Chigha Sarai efter 5 timmar. Vi ville upp och se på träbyarna i Nuristan. Vi hade ett papper med från inrikesministeriet som gav oss tillåtelse att köra till Chigha Sarai. Längre norrut än så kunde vi inte få köra, men däremot några mil längre österut om vägen tillät. I svaga ögonblick funderade vi på att hyra hästar eller åsnor så att vi

skulle kunna ge oss in i dom djupa skogarna. Men vi hade inte räknat med guvernören i Chigha Sarai.

Chigha Sarai är huvudstad i provinsen Konar, men verkar inte större än Ignaberga. Det tog alltså inte lång tid förrän vi hamnade hos guvernören som tolkade vårt papper och sina bestämmelser så att vi borde lämna Chigha Sarai genast. Vi gav oss inte hur lätt som helst, utan gjorde ett andra besök på eftermiddagen för att konversera lite på tyska. Besöket resulterade i att vi fick fyra färggranna sängstolpar, och med dessa körde vi dom 12 milen tillbaks till Jalalabad.

Stannade på prärien med Jalalabad i horisonten. Sov på busstaket.

19 maj

Beställde tre sängar hos en sängmakare i Jalalabad. Svarvade sängstolpar, målade i granna färger. Sängbotten i flätade lianer, gräs, vass eller nåt i den stilen. 150 Afs per säng. Klockan sex var dom färdiga. Lagom så att vi hann rundsmörja bussen och göra lite andra nyttigheter. Hade två-tre timmars arbete med att fästa sängarna på taket, uppochner. Bussen Svea visar tydliga tecken på att vilja bli tvåvånings.



I Jalalabad innan sängarna på taket monterats

20 maj

Efter att ha sovit gott någon mil utanför Jalalabad i våra nya sängar under våra moskitnät, fortsatte vi österut mot Pakistan och Indien. En utvikning på resan som vi inte kan låta bli att göra, även om den bara kommer att ge tid till lite sightseeing.

Efter två tullar kom vi till det berömda Khyberpasset. Ett lågt pass med föga hisnande naturscenerier. En historiker kanske kan finna något av intresse här. Khyberpasset har tjänat som anfällsväg för många av Indiens erövrare, t.ex. Alexander den store. Ett strategiskt pass som är späckat med befästningsanordningar. Här gick yttre gränsen för Imperiet. Ryssland som låg och lurade i norr. Fortifikationer från alla tider finns det här.

Pakistan

I Peshawar registrerade vi oss hos polisen. För tre Rupies fick vi nattparkera på YWCA:s gård i Rawalpindi.

21 maj

Lät oss serveras frukost, engelsk, dock utan bacon, under fläkt vid ett dukat bord på YWCA. Körde så ut till Islamabad, Pakistans nya huvudstad, några miles från Rawalpindi.

Stannade vid engelske ambassadörens residens för att höra var svenska ambassaden låg. Vi blev genast inbjudna på en iskall drink och donerade 30 lit kokt vatten. När temperaturen i och utanför bussen nu ligger på 38-40 grader, svettas vi rätt mycket. Vattnet vågar vi inte dricka okokt. (Depp om vi fick amöbadysenteri). Att koka vatten i bussen är inte särskilt lustigt. Det tar tid och luften blir ännu varmare.

Ambassadören berättade lite om Islamabad. Läget valt 1959. Påbörjad 1960. Nu 30.000 invånare. Många ministerier har flyttat hit. Huvudarkitekt Doxiades. På eftermiddagen gick vi runt i några timmar. Stan är mig helt ointressant.

Sov parkerade under några träd.



22 maj

Gick upp på Home Ministry och fick förvånansvärt nog genast tillstånd att passera gränsen. Glada i hågen körde vi ner till svenska ambassaden i Rawalpindi för att se om vi kunde knyta några trevliga kontakter. Där påpekade dom att vi behövde indiskt visum. Fick köra tillbaka till Islamabad.

Nu står vi åter parkerade på YWCA.

23 maj

Passivitet på YWCA.

24 maj

Ut till Islamabad. Våra Indienvisa klara vid lunchtid. Åt. Körde till Lahore. Letade oss på mörka gator bland oräkneliga hästakärror till YWCA. Där fanns ett YMCA också, men det tyckte inte vi var skoj.

På aftonen steg blonda Mona Lisa från småländska höglandet in i bussen. Hon har rest i de här trakterna ett par år. Ovan att prata svenska. Vi pratade på som vanligt. Hon uttryckte sitt ogillande över att vi svor. Var vegetarian. Gonatt.

Indien

25 maj

Klockan 18.00 parkerade vi i Chandigar, på sätt och vis resans upphov. Framför Le Corbusiers sekretariat. Även där sov man gott på taket.

26 och 27 maj

Besåg stad och hus. Var även på kontoret för planering av staden. Jag tyckte staden var ointressant. Tror inte det beror på värmen.



Chandigar, indisk provinshuvudstad. Byggnad ritad av Le Courbisier

När vi stod utanför High Court kom en domare förbi och tyckte att vi såg ut som om vi behövde en kall öl. Vi åkte med till klubben. Där ölade vi och åt alla möjliga smårätter. Första hade vi dock brutit klubbens telefonförbindelse genom att med våra sängstolpar köra ner trådarna.

Ölandet fortsatte hemma hos domaren, 55 års sikh. På kvällen bjöds vi på middag hemma hos en byggentreprenör vi träffat på klubben. Han plus två bröder med fruar och barn bodde i en storfamilj. Vi pratade om Kashmirkrisen. Pakistan skulle aldrig få Kashmir. Han var fullt beredd på ett krig igen.

28 maj

Så körde vi till New Delhi. Parkerade utanför YMCA. Erland och jag gick en runda i gamla Delhi. Det såg ut precis som det skulle.

29 maj

Körde till ambassaden. Flott ambassad. Pratade Indien med kanslist Björn Sporrang. Badade i poolen

Åkte till ett par olika ställen innan vi lyckades köpa tågbiljetter till Calcutta.

Kände mig rätt trött på kvällen. Tog tempen och hade 39,8.

30 maj - 2 juni

På förmiddagen kom läkaren som ambassaden brukar använda och undersökte mig i bussen. Enligt honom skulle det vara anginan igen. Hettan skulle ha satt ner min motståndskraft. Jag blev inlagd på ett sjukhus med luftkonditionering. Eget duschrum, enkelrum. Dr Kapur kom och tittade till mig var kväll. Jag aldrig att jag har blivit visad sånt personligt intresse av någon doktor förr. Han rådde mig att flyga till Kabul för hettan genom Indien och Kabul skulle bli för svår. Men det var inte att tänka på.

Redan efter en dags antibiotika var febern försvunnen.

Maten var inte dålig men enformig. Nästan bara fårkött. Systrarna var svåra att få kontakt med.

Erland och Göran tog tåget för att se på Benares och Calcutta.

3 juni

Lämnade sjukhuset. Taxi till svenska ambassaden där jag hittade Ala. Han satt i Charlotte Barnekows hus. Det visade sig att han kände denna sekreterare på ambassaden. (All personal bor på området).

Ami, den andra sekreteraren, och Charlotte, delar boy och hushåll men bor i varsitt litet hus (två rum och kök). Dom såg som sin uppgift att ta hand om oss. Vi blev bjudna på alla mål, och vi satt inne i deras svalka på dagarna.

4 juni

Vilken duktig kille dom har i köket. Och dansk öl. Film, Boeing, Boeing, på kvällen.

5 juni

Åkte in till centrum. Växlade pengar och betalade min sjukhusräkning, 550 Rupies. När jag kom tillbaka på eftermiddagen hade Alarik hög feber. Kapur och sjukhus för honom också.

En indier ville att jag skulle följa med honom ut på kvällen. Vi hamnade på ett hindiskådespel om hur folket i bergen försökte hejda den kinesiska framryckning 1962 men på något sett blev förrådda.

Åkte och tittade på bussen. Erland och Göran hade kommit tillbaka, så jag fördrog att stanna där istället för att åka och öla någonstans.

6 juni

Erland och Göran drogs också in i den lyckliga skaran som åt och vistades hos de två flickorna.

Svenska flaggans dag. Cocktailparty på ambassaden. Vi var inbjudna och infann oss. Rätt tråkig tillställning. Efteråt var det trevligare fest hemma hos Björn Elmér, ambassadråd, lundsare. Kriget mellan Israel och Arabstaterna som bröt ut igår talades bara lite om.

To celebrate the Swedish Flag Day



*The Ambassador of Sweden
and Mrs. Gunnar Heckscher
request the pleasure of the company of
Mr. Bo Mårtensson
at a Reception
on Tuesday June 6, 1967
at 7 P.M. o'clock*

*Ms. Mary Chanakypuri
New Delhi*

*R. S. V. P.
Social Secretary*

7 juni

Ambassadör Gunnar Heckscher hade tid med oss en hel timme. Vi pratade om kriget, svensk u-landshjälp och Indien. Verkligen intressant timme.

7-8 juni

E. och G. lite trötta och magsjuka efter resan. Fyllde på förråden med diesel (ska arabkriget orsaka olje- och därmed Sveastopp?) vatten och kokt vatten. Tog farväl av Alarik som härifrån med tåg och båt tänker ta sig till Japan för judotävlingar där.

Pakistan igen

9 juni

Efter sista frukost, hej då och dopp i poolen började vi den långa resan hem till Sverige. Hann farm till den Pakistanska gränsen där vi sov nakna och svettades.

10 juni

På kvällen såg vi en urdålig film, Coplan FX 18, i Rawalpindi.

Afghanistan igen

11 juni

Vid midnatt rullade vi in i Kabul. Underbart. Så svalt att vi kunde sova inne i bussen.

12 juni

Mängder av post. Pengar. Konstigt. Även några brev adresserade till Herat låg och väntade på mej. Diverse spring.

13 juni

På kvällen god middag hos Annemaj och Jürg.

14 juni

Parkerade bussen på FN:s tomt. Flög med Ariana Afghan Airlines till Mazar-i Sharif. Mellanlandning i Kunduz. Otroligt billigt. 810 Afs (56 kr) ToR. Convair. Luftgropar.

Tog in på ett av stadens nyare hotell. Besåg staden. Lite tråkigare, lite ryskare än Herat. Känner plötsligt att det är hög tid att avsluta resan. Det är fullt och tomt i huvudet. Fullt med intryck, tomt på tankar. Initiativförmågan tryter. Om resan någonsin varit intellektuell är det slut på det nu. Jag känner mig inte färdig med Afghanistan, men det blir inte mycket mer än kortspel på hotellrummet. Jag tänkte mig åka buss tillbaka till Kabul, men den bit av vägen vi åkte från flygplatsen och in till stan var avskräckande. Jag flyger väl med dom andra tillbaka.

15 juni

På morgonen träffade vi Hooper, den stadsplanerande FN-amerikanen, på hotellet. Med fru och några bekanta var ha poå rundfärd i jeep. Kabul, Kandahar, Herat, Mazar-i-Sharif. Hans beskrivning av vägen mellan Herat och Mazar stärkte oss i övertygelsen att köra södra vägen tillbaka från Kabul också.



Mazar-i-Sharif. Bränsletransport.



Erland hos pälshandlare i Mazar-i-Sharif



Göran hos samma handlare?



Tehusservitör och polis i Mazar-i-Sharif



Möss- och västförsäljare i Mazar-i-Sharif

Vi hade bokat in för återfärd först i morgon, men lyckades få plats på dagens eftermiddagsplan. Det blev försenat. Först uppsköts starten tills det slutade regna i Kabul, och sedan hade vi oväder över Hindukush.

Så hämtade vi ut Svea och körde till Huber (AnneMaj och Jürg) för att prata inköp av stenar. Dom känner någon guldsmed här. Blev sittande hela kvällen.

Vad fick jag ut av Indien? Mest lusläsning av tidningar på sjukhuset vilket faktiskt var intressant. Varje dag handlade ett par artiklar om hungersnöden. Uteblivna monsuner har skapat stora problem, främst i staden Bihar. Att få andra delar av Indien att dela med sig av sina knappa tillgångar är svårt. Centralregeringen har för lite makt i förhållande till delstaterna. Indira Ghandi sa att med två normala monsuner, skulle Indien komma ur sin kris. Det är dags att sätt in alla klutar på forskning om klimatreglering. Månen väntar nog.

Indien, världens största demokrati. Demokratien består såvitt jag förstår endast av rösträtt. Rätt värdelös. Vår demokrati måste vara en välfärdslyx.

Indien stöder arabstaterna i konflikten med Israel. Man kunde dock hitta förstående ledarspalter när Israel börjat kriget efter blockaden av Akabaviken mm.

16-17 juni

Rundsmorde bussen. Avslutande inköp. Sista kvällen tillbringade vi hemma hos annan svensk familj.

18 juni

Körde från Kabul 6.40. Anlande till Sunnerklints i Kandahar 18.15. Far i Kabul, mor på party, husets dotter tog hand om oss. Levererade möbler vi haft med oss från Kabul.

19 juni

Gunvor, sent hemkommen, steg upp i arla morgonstunden och bjöd på frukost.

Klockan 20.05 parkerade vi i Herat.

20 juni

Köpte upp återstående afghanpengar. Lämnade stan 15.50. Fotograferade några sällsamma väderkvarnar. Afghanska tullen gick smärtfritt.

Iran igen

Vid första kontrollen på Iranska sidan blev det stopp. Min koleravaccinering var 4 dagar för gammal. I Erlands Gula kort stod det januari 66 istället för 67, felskrivet. Vi ställde in oss på att stanna fem dagar i karantän mitt i öknen. Efter ett tag gick killen med på att släppa in Erland i landet. Så vi bjöd in killen på te i bussen. En liten antydan om mutor väckte ingen genklang. Började prata om sprit. Han brukar ta sig en vodka varje kväll. Ville tydligen prova något annat, och tog tacksamt emot sju småflaskor Unterberg. Sen gick det fort. Han gav mig en koleraspruta (här skulle följt fem dagars karantän) och en hög med piller samt nästan schadsade oss iväg ut i mörkret milen som återstod till den egentliga tullen. Sov där.

21 juni

Skumpar framåt i tolv timmar effektiv körtid.

22 juni

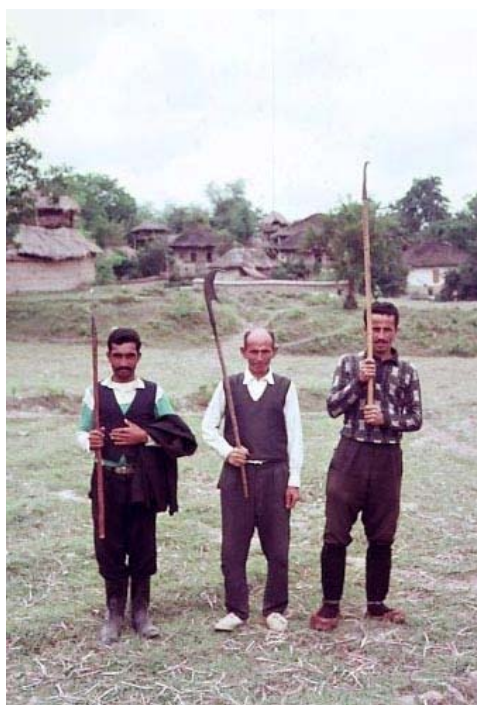
Skumpar vidare. Kylaren läcker, luftrenaren lossnar med jämna mellanrum, eldsvåda i batterilådan. När trots allt asfaltvägarna vid Kaspiska havet.

23 juni

Någon sömning själ stal väckarklockan genom fönstret till förarhytten. Kör till samma ställe vid Kaspiska havet som förra gången. Midsommarafton.

24 juni

Badade, läste, åt höna.



Uppställda för fotografering

25 juni

Ett morgondopp. Körde mot Teheran. Stannade till en timme i en kaspisk by och fotograferade och bjöds på te.

Kl 20.00 lämnade vi in tvätt i Teheran. Knallade upp till Eva som verkade glad över att se oss igen.

I Alariks frånvaro, har vi varsin vecka som kock. Slut på min första vecka. Åt kväll på krog.

26 juni

Hämtade post. Fyllde vattentankarna.

Teheran väntar en ny svensk ambassadör. Alltså står residenset tomt. Ambassadpersonalen utnyttjar tillfället och gottar sig i residensträdgården med pool. Även Eva och därmed vi.

27 juni

Hälsade på Sanei på universitetet. Han tyckte vi tacklar av. Rätt. Jag väger 10 kg mindre än när vi reste från Skåne.

På kvällen hembjudna till Alice, Evas danska kollega.

28 juni

Körde ut till den verkstad som bl.a. ägnar sig åt Scania Vabis. Det läcker olja lite här och där. Bussen stannade på verkstaden under natten, inte vi. Sov på något billigt härbärke.

29 juni

Kunde inte låsa upp rumsdörren. Kurir (*Erland?*) utgick fönstervägen och ordnade upplåsning. Erland och Göran åkte ut till verkstaden. Jag tog mig till bulgariska ambassaden som påstod att under turiståret 1967 kunde vi klara oss utan visa. Så sparade vi dom pengarna.

30 juni

Poolade. Eftermiddag och kväll hos Lars och Katrin Björk. Han färsk ekonom från Lund som håller på att bygga en kabelfabrik i Teheran.

1 juli

Städade bussen. Tvättade den ävenledes utanpå. Lunch hos Ingemar och Barbro som flyger till Sverige i natt för två månaders semester.

Fick ett mindre roligt brev från Sverige. Inger gjorde slut. Tog en extra sup på kvällen hos Björks.

2 juli

Eva skjutsade oss till slumsaneringsprojekt för fotografering. Körde först fel och råkade få se en av stadens sevärdheter, ett mattväveri.

Efter bruna bönor med Eva i hennes lägenhet sa vi hej då och lämnade Teheran. Stannade och rundsmorde. Klockan hann bli 20.30 innan vi nattparkerade i Gazvin, åter en av dessa gamla huvudstäder.

3 juli

Ny väg håller på att byggas. Vi observerade inte när vi skulle köra av den nya och fortsätta på den gamla. Efter någon mil var plötsligt broräckena omålade. Snart fanns inga broräcken. Asfalten tog slut. Grusbanan blev steg för steg allt sämre. Tunnlarna allt äventyrligare att ta sig igenom. Saka vi vända? En ensam buss på villovägar. Inte en människa att fråga. Inte ett fordon sista halvtimmen. Asfalten börjar igen. Haha tänkte vi. Men runt nästa krök var vägen spärrad med en bom. I en liten vägarbetarby blev vi hänvisade till en smal, krokig väg med dom brantaste stigningarna hittills under resan. Efter 3 km landade vi på den gamla vägen.

4 juli

Anlände till Tabriz 10.30. Åt. Tittade lite på stan. Trevliga basarer. Teglet målat rätt. Stora ljusinsläpp. Snyggt och prydligt.

Turkiet igen

Stora delar av nya vägen färdig. Hann fram till gränsen 23.00. På 1 ½ timmer tog vi oss igenom bägge tullarna. Nattstannade efter 5 minuters körning.

5 juli

Vaknade vid foten av Ararat. Ställde tillbaka bussens enda i bruk varande klocka 90 minuter och fann oss väl tillrätta i Turkiet. Körde och körde, bl.a. över ett pass på dryga 2400 m. Det börjad regna. Kraftigt vågrätt regn från blåsvart himmel. Underbart.



Bergvägar i Turkiet

6 juli

Upp i ottan. Parkerade 18.45 vid Svarta Havet någon mil öster om Trabzon. Badade, åt fisk, drack turkiskt vin, spelade poker. Vann till omväxling. Inga pengar att tjäna, vi spelar om snäckor från Kaspiska havet.

7 juli

Körde längs Svarta Havet. Nya vägen endast delvis färdig. Jag hade en lång sträcka på gamla vägen som var en av de trevligaste jag kört. Stannade vid lunchdags för dagen. Badade mm.

8 juli

Åt lunch på en krog i Samsun. Erland tittade på grytorna i köket och bestämde vad vi skulle ha. Han hade tydligen uttryckt sig lite dunkelt, för när vi ätit färdigt, kom det in en varmrätt till per man. Proppmätta, äldsta och endast 20 turklira fattigare tittade vi lite på stan och lite på en varumässa. Oljebyte och ett sista bad i Svarta Havet, så körde vi in i landet.

9 juli

Anlände Ankara 13.30. Tog ensam en rejäl fotrunda i stan. Jag hade inbillat mej att Ankara var en helt nybyggd stad, men det stämde ingalunda. Hamnade snart uppe i gamla stan som var krokig, gammal och spännande.

Sedan gick jag till Folkets park. Stort område. En Pepsi på en av många serveringar. Nöjesfältet var inte det sämsta. Såg en lång kö. Ställde mej i den. Stod där i en och en halv timme. Köpte så en biljett för 7,50 TL och blev insläppt i en stor lokal på ca 100x50 m². På en kortsidan en scen från vilken en gång löpte ut till en rundscen nästan mitt i lokalen. Resten av lokalen var fylld med småbord och stolar, kanske tusen stycken, vilka snabbt besattes. Längs halva långsidorna var uppbyggt läktare. Jag hamnade under ena läkaren mitt emellan stora scenen och runddito och såg utmärkt.

Efter en kaka och lite att dricka (buteljerat vatten) började föreställningen. Först turkisk musik. En orkester med två sångare, två klarinetter, två fioler, en cello, en banjo, två lokala instrument, två trummor, flygel. Några låga stycken om life och love framfördes. Sedan kom Turkiets Lasse Lönn Dahl och kände fram några inhemska låtar. Sedan sjöng en vacker kvinna, tydligen mycket populär. När hon stod framme på scenen var det ständiga ovationer från den del av publiken hon för tillfället vände sig mot.

Akrobatuppträde. Så kvällens popgrupp. Inhemska. Mycket bra. Publikreaktionen enorm. Inte så mycket tonårsflickor. Mesta bifallet stod åldrarna mellan 18 och 30 för. Det blev många extranummer. Turkisk dansös. Spännande rotation på naveln. Sedan europeiserad turkisk showorkester. Kvällens topp.

Det regnade mest hela föreställningen. Med tiden började det droppa in genom vävtaket. Ibland var det lika roligt att titta på publiken som på scenen. Hellyckad kväll. Småsprang hem i midnattsregnet i bara skjortan.

10 juli

Hälsar på på ambassaden. Tittar lite mer på Ankara. Äter ute (Förträffligt, det är min matlagarvecka). Lämnar stan 13.15.

11 juli

11.45 kör vi iland i Europa. Susar uppför backarna till konsulatet. Konsult Weman känner först inte igen oss. Han är pensionerad nu, men agerar semestervikarie. Ovanpå åldern läggs nu stress. Han har mycket att göra med ungdomar och narkotika. Har för närvarande en på bårhus, en på sjukhus och en i fängelse.

Körde ut till den en gång besökta Scaniverkstaden. Vi sov där under natten.

12 juli

Åkte med Erland dolmus in till tyska sjukhuset via konsulatet. Han har haft feber dom sista eftermiddagarna och känt sig matt. Blev inlagd för observation några dagar. Dom kunde inte på rak arm säga vad det var.

Tog igen vad jag förlorade förra gången och tittade på stan. Hann med Hagia Sofia, Blå Moskén, Topkapi och basarerna. Basarerna, snygga och prydliga under tegelvalv, var väl turistanpassade. Mest pälsar, smycken, koppar alabaster och mattor. Som ”folkets köpställe” fungerar mera de träskjul med tak av korrugerad plåt som man hittar längs gatorna på andra ställen i stan.

Sov på verkstaden igen. Det tar nog tid innan bussen blir färdig. Dom håller på med fjädrarna nu. Ett fjäderblad var spräckt i varje paket. Dom asiatiska vägarerna!

13 juli

Klockan närmar sig mitt på dagen och det ser ut som om vi skulle vara färdiga. Fjädrarna, spindelbult, handbroms, svetsning av oljepåfyllningsrör och kardan. Kalaset kostade 590 Lira.

Här tar dagboken slut

14 – 18 juli

Problemet var nu att bussen var inskriven i Erlands pass. För varje nytt land vi kom till, skrevs bussen in i något av våra pass. Detta skulle göra det omöjligt för den som hade bussen i sitt pass att lämna landet, utan att ha bussen med. Dessutom kunde ingen annan än den med bussen i passet, ta ut bussen ur landet.

Erland låg på sjukhus, och först hoppades vi att han skulle tillfriskna så pass att han kunde följa med i bussen hem till Sverige. Men han hade fått någon parasitsjukdom, och läkarna ville inte släppa honom. Då gjorde vi ett försök hos turkiska tullmyndigheter i Istanbul att få bussen överförd till Görans eller mitt pass. Jag minns inte hur mycket krut vi lade på detta, men vi insåg till sist att vi måste ta sjuke Erland med oss i bussen till Turkiets gräns mot Bulgarien. Sen skulle han bli tvungen att på egen hand ta sig med någon buss tillbaka till Istanbul och tyska sjukhuset, ca 20 mil.

Göran och jag tittade väl på lite sevärdheter också under dessa dagar, men jag minns nästan ingenting av detta.

19 juli

På morgonen hämtade sjuke Erland och körde med honom upp till Bulgariska gränsen. Under denna färd körde vi för första gångne tomt på diesel. Jag hade räknat fel på hur mycket vi hade kvar i tankarna. Vi fyllde på från reservdunkarna, sen blir det mycket suga och pumpa innan man kan köra igen.

Kl 14.45 skildes vi åt. Göran och jag körde vidare norrut, med Erland återvände till Istanbul.



Vi kör iland i Limhamn

Bulgarien, Jugoslavien, Italien, Schweiz, Västtyskland, Danmark, Sverige

20 juli

Efter en timmes körning köpte vi lite mat i Plovdiv. Vid 15-tiden var vi framme i Sofia, och installerade oss hos Atanassovs igen.

21 – 22 juli

Från Sofia körde vi nästan non-stop till Venedig. Sånt går ju bra när man är två personer, och den som inte kör ha en bra säng att sova i.

Att vi skulle inom Venedig, berodde mest på att vil lämnat det som vår sista Poste Restante-adress. Eftersom den 22 juli var en lördag, körde vi så raskt vi kunde till stan, och sen sprang vi längs kanalerna för att hinna till huvudpostkontoret innan dom lördagsstängde. Jag vill minnas att vi kom fram till kontoret med 40 minuter tillgodo.

Vi stannade resten av dagen i Venedig, så vi hann se på den stan också.

23 jul

Körning med lite pauser från 07.30 till 20.40. När vi nattparkerade i backarna upp mot S:t Gotthard, så vill till att hamn i en backe. Kuggdrevet som startmotorn drog igång hade blivit så slitet i ett av de två lägena, att det var 50% chans att vi inte kunde starta utan hjälp av tyngdlagen eller bogserhjälp.

24 juli

Så bra att vi stannat så. Motorn startade inte, så vi fick rulla igång. Vi körde från kl 6.05 och nattparkerade kl 00.40. Var? Det framgår inte av loggboken.

25 juli

Resans sista dag. Vi tog oss hem via Puttgarden-Rödby och Dragör-Limhamn. Lyckligtvis startade bussen på bägge färjorna, så vi slapp bli snöpligt bogserade av färjorna.

Tullen i Sverige blev inte särskilt knepig. Kl 14.40 kom vi hem till Görans föräldrahem.

Alarik flög ju från Indien flugit till Japan för att delta i judotävlingar där.

Erland skickades hem med flyg från Istanbul. Om han inte var helt frisk då så blev han det ganska raskt därefter.

Slutet gott, allting gott.